

Strategia
Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Zawierciańskiego
na lata 2011-2020

2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	5
1. STRUKTURA STRATEGII.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	7
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	16
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU	16
2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	16
3. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	19
4. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	21
5. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	27
6. EDUKACJA	28
7. OCHRONA ZDROWIA.....	32
8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	34
9. POMOC SPOŁECZNA	37
9.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH.....	37
9.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE.....	45
10. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	60
11. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	67
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	74
13. ANALIZA SWOT	84
14. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	90
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	94
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	94
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	112
3. PROGRAMY I PROJEKTY	113
IV. UWAGI KOŃCOWE	114
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	115

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (powiatowego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Powiatowa strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem szczególnym. Zawierając bowiem założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje samorządu powiatowego, bierze pod uwagę przesłanki wynikające z sytuacji panującej na szczeblu gminnym. Dlatego też dokument przygotowany dla powiatu sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminach wchodzących w jego skład, zawierając rozwiązania o charakterze systemowym pozostające poza kompetencjami samorządu gminnego.

Niniejsza strategia została opracowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy powiatu oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2011-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w powiecie, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

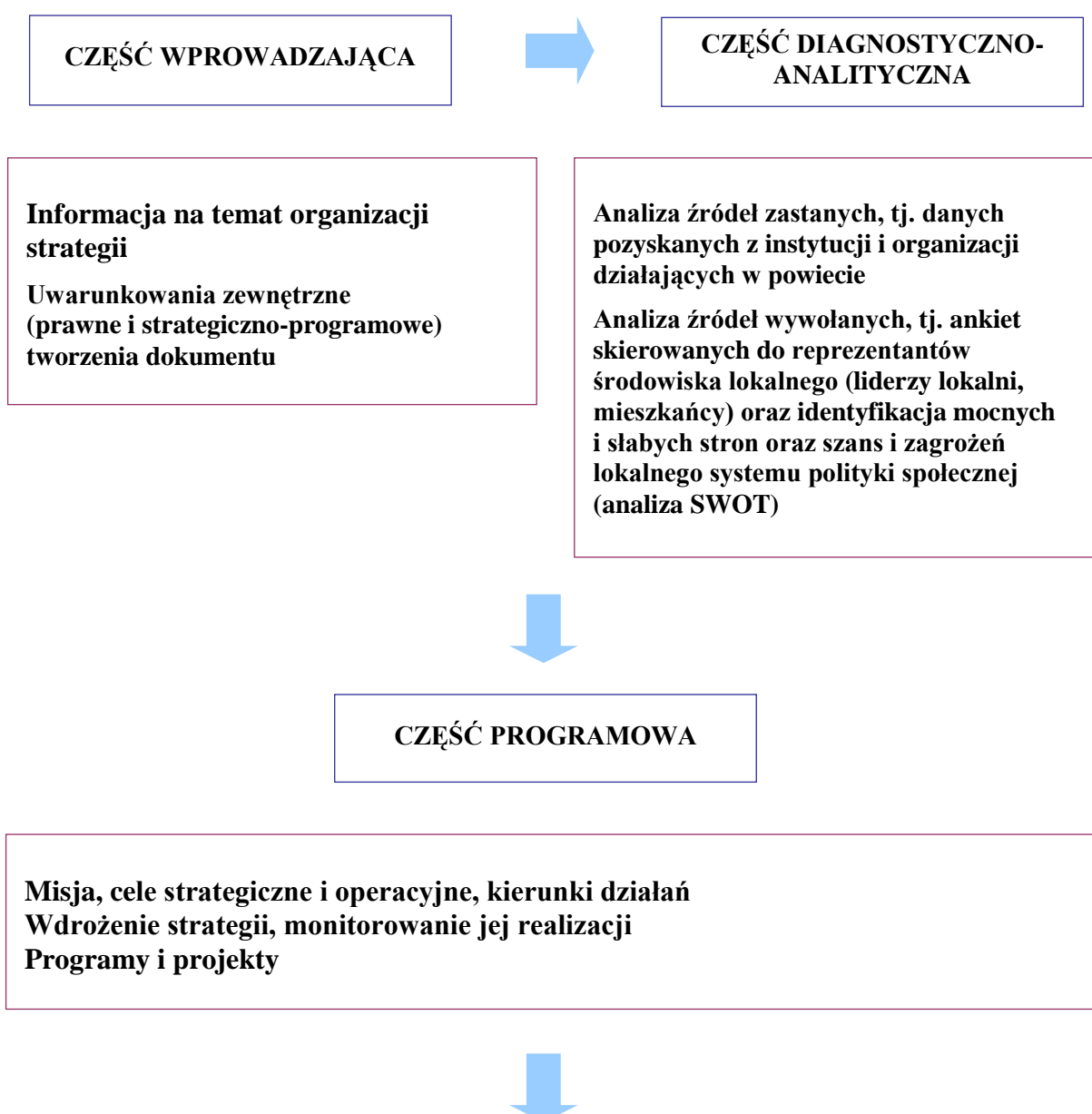
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Edukacja;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej powiatu na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące

strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji powiatu i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

UWAGI KOŃCOWE

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Powiatowa strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych powiatu przewiduje „opracowanie i realizację powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Na treść i realizację powiatowej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 ze zmianami),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58 poz. 514 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami).
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Strategia Lizbońska

Głównym celem Strategii Lizbońskiej było stworzenie na terytorium Europy, do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Dokument skupiał się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta o wiedzę), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych), przedsiębiorczości

(ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej (kształtowanie aktywnego państwa socjalnego).

Zdecydowana większość działań podejmowanych w zakresie Strategii Lizbońskiej związana była z modernizacją polityki zatrudnienia oraz kreowaniem pozytywnych zmian na rynku pracy. W ramach sformułowanych celów wyróżniono następujące priorytety odnoszące się do polityki społecznej:

- stworzenie sprzyjających warunków umożliwiających powstanie i rozwój firm innowacyjnych, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz stymulowanie przedsiębiorczości,
- rozwój aktywnej polityki zatrudnienia,
- poprawa jakości pracy,
- mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy,
- inwestowanie w zasoby ludzkie,
- zabezpieczenie społeczne i promowanie integracji społecznej.

W obszarze integracji społecznej konkretyzację Strategii Lizbońskiej stanowiły cele Nicejskie, które obejmowały cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Pod koniec 2009 roku Komisja Europejska ogłosiła konsultacje w sprawie nowej strategii na lata 2010-2020 – Europa 2020. Jej głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Założeniem dokumentu jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Kierunek całemu procesowi ma nadać pięć wymiernych celów Unii Europejskiej na rok 2020, które zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,

- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010” jest dokumentem, którego celem jest poprawa efektywności otwartej metody koordynacji Unii Europejskiej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego oraz wzmocnienie interakcji pomiędzy otwartą metodą koordynacji w polityce społecznej a Strategią Lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument obejmuje trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, które zostały ujęte w trzech częściach składowych Programu, tj. w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej, w Krajowej Strategii Emerytalnej oraz w Krajowym Planie na rzecz Opieki Zdrowotnej i Opieki Długoterminowej.

Przyjęto, że Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej będzie realizowany w ramach trzech priorytetów tematycznych, w obrębie których wyznaczono następujące działania:

Priorytet 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

1. Poprawa sytuacji dochodowej rodzin.
2. Rozwój usług opiekuńczych nad dzieckiem.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie dla uczących się dzieci i młodzieży z ubogich rodzin.

Priorytet 2. Integracja przez aktywizację.

1. Rozwój ekonomii społecznej.
2. Rozwój narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji.
3. Realizacja programów integracyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytet 3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

1. Poprawa jakości usług edukacyjnych.
2. Rozwój budownictwa socjalnego.
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
4. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
5. Rozwój usług dla ludzi starszych.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
7. Rozwój nieodpłatnej pomocy prawnej.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadające na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach

dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych
- Przelamywanie barier w aktywizacji osób starszych
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności) oraz Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020. Stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Celem głównym Programu jest „Stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu”. Uznano, że rozwój ten należy rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej (wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej),
- społecznej (poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej),
- środowiskowej (zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności),
- infra-technicznej (podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej).

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego jest dokumentem opracowanym na 10-15 lat o charakterze dwuwymiarowym, tj. odnoszącym się zarówno do powiatu, jak i poszczególnych gmin wchodzących w jego skład. W ramach planowania strategicznego sformułowano wizję („Powiat harmonijnego rozwoju, przyjazny dla ludzi i środowiska (przyrodniczego”), z przyszłością dla ludzi młodych, wykształconych i przedsiębiorczych”) i misję („Powiat zawierciański – Powiat oferujący warunki godnego życia oraz rozwoju intelektualnego i materialnego mieszkańców poprzez trwałe rozwój gospodarczo-społeczny – Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw oraz inwestycji”) powiatu oraz wyznaczono 8 obszarów strategicznych, a po ich zhierarchizowaniu, 6 strategicznych obszarów dla rozwoju powiatu zawierciańskiego:

- I. Gospodarka i infrastruktura techniczna
- II. Edukacja
- III. Społeczeństwo i infrastruktura społeczna
- IV. Rolnictwo i przemysł przetwórczy
- V. Turystyka i organizacja czasu wolnego
- VI. Inne – pozostałe obszary, w tym relacje władza – społeczeństwo

Problematykę społeczną ujęto głównie w obszarze 3. „Społeczeństwo i infrastruktura społeczna”, w ramach którego wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Poprawa dostępności do placówek służby zdrowia
2. Monitorowanie jakości usług zdrowotnych i podejmowanie niezbędnych interwencji
3. Przeciwdziałanie bezrobociu
4. Tworzenie skutecznego systemu opieki socjalnej i społecznej
5. Tworzenie korzystnych warunków bytowych dla mieszkańców i przyjezdnych
6. Podnoszenie jakości życia mieszkańców
7. Stworzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa publicznego
8. Inicjowanie działań ukierunkowanych na ograniczanie zjawisk w zakresie patologii społecznych

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU

Powiat zawierciański jest jednostką samorządu terytorialnego, położoną w południowej Polsce, w północno-wschodniej części województwa śląskiego, na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej.

Powiat zajmuje 1.003 km² (stan na 31.12.2009 r.). W jego skład wchodzi 10 gmin, w tym 2 jednostki miejskie (Zawiercie, Poręba), 4 jednostki miejsko-wiejskie (Łazy, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny) oraz 4 jednostki wiejskie (Kroczyce, Żarnowiec, Włodowice, Irządze). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2009 roku

lp.	nazwa jednostki	rodzaj jednostki	powierzchnia (w km ²)
1.	Irządze	wiejska	71
2.	Kroczyce	wiejska	110
3.	Łazy	miejsko-wiejska	133
4.	Ogrodzieniec	miejsko-wiejska	85
5.	Pilica	miejsko-wiejska	143
6.	Poręba	miejska	40
7.	Szczekociny	miejsko-wiejska	134
8.	Włodowice	wiejska	77
9.	Zawiercie	miejska	85
10.	Żarnowiec	wiejska	125

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2009 roku powiat zawierciański liczył 122.628 mieszkańców, w tym 63.459 kobiet, które stanowiły 51,7% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet). Gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 122 osoby na km². Dane szczegółowe w tym zakresie w odniesieniu do poszczególnych gmin powiatu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2009 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba ludności		gęstość zaludnienia (liczba osób na km ²)
		ogółem	kobiet	
1.	Irządze	2.778	1.386	39
2.	Kroczyce	6.306	3.158	57
3.	Łazy	16.061	8.235	121
4.	Ogrodzieniec	9.468	4.856	111
5.	Pilica	8.957	4.508	63
6.	Poręba	8.753	4.584	219
7.	Szczekociny	8.159	4.127	61
8.	Włodowice	5.289	2.721	69
9.	Zawiercie	51.963	27.428	611

10.	Żarnowiec	4.894	2.456	39
-----	-----------	-------	-------	----

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2009 roku blisko połowa ludności powiatu (49,5%) mieszkała w Zawierciu i Porębie. W miastach tych gęstość zaludnienia była najwyższa (odpowiednio 611 i 219 osób na km²). W gminach miejsko-wiejskich i wiejskich powiatu na 1 km² przypadało natomiast od 39 (Żarnowiec i Irządze) do 69 osób (Włodowice).

W latach 2007-2009 struktura wiekowa mieszkańców powiatu ulegała zmianom. W okresie tym miał miejsce spadek liczby dzieci i młodzieży i osób w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	21.362	20.961	20.549
liczba osób w wieku produkcyjnym	79.447	79.215	78.867
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	22.507	22.786	23.212
ogółem	123.316	122.962	122.628

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2009 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba mieszkańców według wieku i w %		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1.	Irządze	511 (18,4%)	1.635 (58,9%)	632 (22,8%)
2.	Kroczyce	1.302 (20,6%)	3.913 (62,1%)	1.091 (17,3%)
3.	Łazy	2.588 (16,1%)	10.409 (64,8%)	3.064 (19,1%)
4.	Ogrodzieniec	1.519 (16%)	6.075 (64,2%)	1.874 (19,8%)
5.	Pilica	1.626 (18,2%)	5.494 (61,3%)	1.837 (20,5%)
6.	Poręba	1.420 (16,2%)	5.635 (64,4%)	1.698 (19,4%)
7.	Szczekociny	1.411 (17,3%)	5.127 (62,8%)	1.621 (19,9%)

8.	Włodowice	906 (17,1%)	3.460 (65,4%)	923 (17,5%)
9.	Zawiercie	8.293 (16%)	34.123 (65,7%)	9 547 (18,4%)
10.	Żarnowiec	973 (19,9%)	2.996 (61,2%)	925 (18,9%)

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Proces starzenia w największym stopniu dotykał mieszkańców gmin Irządze i Pilica, w których na koniec 2009 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły odpowiednio 22,8 i 20,5% ogółu ludności. Najlepiej pod tym względem wyglądała sytuacja w gminach Kroczyce i Włodowice, w których udział seniorów w ogóle mieszkańców wynosił odpowiednio 17,3 i 17,5%.

Jeśli chodzi o osoby w wieku przedprodukcyjnym, największy ich udział w ogóle ludności odnotowano w gminach Kroczyce (20,6%) i Żarnowiec (19,9%), najmniejszy natomiast w miastach Zawiercie (16%) i Poręba (16,2%) oraz w gminach Ogrodzieniec i Łazy (odpowiednio 16 i 16,1%).

Generalnie na koniec 2009 roku liczba dzieci i młodzieży przewyższała liczbę osób starszych jedynie w dwóch gminach powiatu: Kroczyce i Żarnowiec.

Wpływ na sytuację demograficzną w powiecie miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 5. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba urodzeń żywych	1 087	1 203	1 144
liczba zgonów	1 544	1 645	1 566
przyrost naturalny	-457	-442	-422

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Ruch migracyjny ludności powiatu w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	21	2	-30
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-8	-4	4
saldo migracji ogółem	13	-2	-26

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 zarówno liczba urodzeń żywych, jak i liczba zgonów w powiecie ulegały wahaniom. Kształowany przez nie przyrost naturalny był co prawda ujemny, niemniej z roku na rok coraz wyższy (z -457 w 2007 r. do -422 w 2009 r.).

Można zatem stwierdzić, że na spadek liczby mieszkańców w powiecie miał wpływ ruch migracyjny. W analizowanym okresie saldo migracji było coraz bardziej niekorzystne z roku na rok (z 13 w 2007 r. do -26 w 2009 r.), do czego przyczyniał się systematyczny spadek salda migracji w ruchu wewnętrznym (z 21 w 2007 r. do -30 w 2009 r.).

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności powiatu na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się w powiecie liczby dzieci i młodzieży. Druga z kolei odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dopasowanie oferty edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

3. SYTUACJA GOSPODARCZA

Powiat zawierciański ma charakter turystyczno-rolniczy. Uprawianiu turystyki (pieszej, rowerowej czy konnej) sprzyjają walory krajobrazowe Jury Krakowsko-Częstochowskiej, na które składają się m.in. kompleksy skalne, jaskinie czy ruiny zamków i strażnic położonych na Szlaku Orlich Gniazd. Dominujący charakter rolnictwa w gospodarce większości gmin powiatu potwierdza natomiast struktura użytków rolnych, które zajmują ponad 60% powierzchni powiatu. Wśród nich przeważają grunty orne (ok. 75%). Uprawia się głównie zboża i ziemniaki, hodowla natomiast skupia się na bydło mlecznym i trzodzie chlewnej.

W latach 2007-2009 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie ulegała wahaniom. Na koniec 2009 roku działały one przede wszystkim w takich sekcjach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

(3.891 podmiotów), budownictwo (1.140), przetwórstwo przemysłowe (1.067), transport i gospodarka magazynowa (669) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (605). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w powiecie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	377	372	372
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	9.936	9.837	9.887
liczba podmiotów ogółem	10.313	10.209	10.259

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2009 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	159
przetwórstwo przemysłowe	1.067
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	58
budownictwo	1.140
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	3.891
transport i gospodarka magazynowa	669
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	337
informacja i komunikacja	141
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	359
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	226
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	605
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	157
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	132
edukacja	276
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	382
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	158
pozostała działalność usługowa	496
inne sekcje	6

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

4. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu, w latach 2007-2009 liczba osób bezrobotnych w powiecie zawierciańskim ulegała zmianom od 8.491 na koniec 2007 roku poprzez 5.909 osób na koniec roku następnego do 7.799 osób na koniec roku 2009. Wśród pozostających bez pracy w latach 2007-2008 większość stanowiły kobiety (odpowiednio 4.667 i 3.167 osób), a w 2009 roku mężczyźni (4.061 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Bezrobotni w powiecie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba bezrobotnych w powiecie	8.491	5.909	7.799
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	10,7%	7,5%	9,9%
liczba bezrobotnych kobiet w powiecie	4.667	3.167	3.738
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	55%	53,6%	47,9%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu

Odmienne kształtował się poziom bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu. Na koniec 2009 roku największy udział osób pozostających bez pracy w ogóle będących w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach Włodowice i Kroczyce (odpowiednio 11,9 i 11,4%), a najmniejszy w gminach Irządze i Żarnowiec (odpowiednio 6,7 i 7%). Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Bezrobotni w gminach powiatu na koniec 2009 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba bezrobotnych	udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym
-----	-----------------	---------------------	---

1.	Irządze	109	6,7%
2.	Kroczyce	446	11,4%
3.	Łązy	1.024	9,8%
4.	Ogrodzieniec	619	10,2%
5.	Pilica	415	7,6%
6.	Poręba	518	9,2%
7.	Szczekociny	424	8,3%
8.	Włodowice	413	11,9%
9.	Zawiercie	3.621	10,6%
10.	Żarnowiec	210	7%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2007-2009 w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 11. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
stopa bezrobocia w powiecie zawierciańskim	18,1%	13,2%	16,7%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	9,2%	6,9%	9,2%
stopa bezrobocia w kraju	11,2%	9,5%	11,9%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 powiat zawierciański charakteryzował się dużo wyższą, w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2009 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w powiecie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2009 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Bezrobotni w powiecie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	1.514	726	48,0	staż pracy	bez stażu	1.512	893	59,1
	25-34 lata	2.272	1.208	53,2		do 1 roku	1.214	629	51,8
	35-44 lata	1.547	810	52,4		1-5 lat	1.599	718	44,9
	45-54 lata	1.771	846	47,8		5-10 lat	909	419	46,1
	55-59 lat	597	148	24,8		10-20 lat	1.061	482	45,4
	60-64 lata	98	–	–		20-30 lat	1.138	472	41,5
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	962	361	37,5	30 lat i więcej	366	125	34,2	
	1-3 miesiące	1.725	793	46,0	wkształcenie	wyższe	865	550	63,6
	3-6 miesięcy	1.568	727	46,4		policealne i śr. zawodowe	2.212	1.129	51,0
	6-12 miesięcy	1.814	910	50,2		średnie ogólnokształcące	715	485	67,8
	12-24 miesiące	884	451	51,0		zasadnicze zawodowe	2.484	908	36,6
	pow. 24 miesięcy	846	496	58,6		gimnazjalne i niższe	1.523	666	43,7

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w powiecie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 3.786 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 6 do 12 miesięcy (1.814 osób) oraz od 1 do 3 miesięcy (1.725 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (1.599 osób) i bez stażu pracy (1.512 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (2.484 osoby) oraz policealnym i średnim zawodowym (2.212 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 45-54 lata (1.771 osób) i 35-44 lata (1.547 osób), osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy (1.568 osób), osoby ze stażem pracy do 1 roku (1.214 osób) i od 20 do 30 lat (1.138 osób) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (1.523 osoby).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (53,2%) i 35-44 lata (52,4%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 12 miesięcy (54,7%), osób bez stażu pracy (59,1%) oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcących (67,8%) i, co budzi niepokój, wyższym (63,6%).

Tabela 13. Bezrobotni w powiecie na koniec 2009 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	121	0
przetwórstwo przemysłowe	2.206	18
budownictwo	816	16
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1.093	17
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	128	2
transport i gospodarka magazynowa	238	3
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	148	3
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	178	8
edukacja	103	5
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	121	5

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w powiecie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (2.206 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (1.093 osoby), budownictwo (816 osób) oraz transport i gospodarka magazynowa (238 osób). Liczba dostępnych na koniec 2009 roku ofert pracy dla bezrobotnych z powiatu była niewielka (łącznie 96); najwięcej z nich dotyczyło możliwości zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym (18 ofert), handlu hurtowym i detalicznym (17) oraz budownictwie (16).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z powiatu należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą od 10 do 30 lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. W szczególności dotyczy to tych, którzy przed zwolnieniem z pracy byli zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym, handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle, budownictwie oraz w transporcie i gospodarce magazynowej.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w powiecie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Realizacja projektu pn. „Lepszy Start – Promocja Aktywnej Integracji w Powiecie Zawierciańskim”

W 2008 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu przystąpiło, dzięki uzyskaniu dofinansowania w wysokości 926.269 zł z Europejskiego Funduszu Społecznego (w ramach Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki), do realizacji projektu pn. „Lepszy Start – Promocja Aktywnej Integracji w Powiecie Zawierciańskim”. Realizacja projektu przewidziana jest do końca 2013 roku, w oparciu o corocznie składane wnioski o dofinansowanie.

Celem głównym projektu jest uzyskanie poprawy i wzrostu aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w szczególności podwyższenie i uzyskanie kwalifikacji oraz umiejętności zawodowych umożliwiających powrót na rynek pracy, samorozwój i poszerzenie umiejętności społecznych.

W 2008 roku uczestnikami projektu było 80 osób niepełnosprawnych i 30 pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. W ramach działań projektowych funkcjonował punkt doradztwa zawodowego, psychologicznego i prawnego, 40 osób niepełnosprawnych wyjechało na turnus rehabilitacyjny, prowadzono zespoły ćwiczeń w 3 ośrodkach rehabilitacyjnych, 18 osób niepełnosprawnych nabywało nowe umiejętności zawodowe w warsztatach terapii zawodowej w Łazach i Zawierciu, 14 wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych uczestniczyło w wyjeździe warsztatowym do Szklarskiej Poręby, a 40 osób ukończyło różnego rodzaju szkolenia zawodowe i kursy.

W 2009 roku przystąpiono do kolejnej edycji projektu, przewidzianej do końca 2010 roku. Wysokość dofinansowania wyniosła 1.648.541,67 zł, z czego 886.837,62 zł przypadło na 2009 rok. Cele projektu i grupy docelowe pozostały takie same, zmianie uległa natomiast liczba uczestników, która wyniosła 145 (45 osób stanowili wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do 25. roku życia, a 100 – osoby niepełnosprawne).

W ramach działań projektowych podjętych w 2009 roku 75 osób uzyskało zaświadczenia o ukończeniu warsztatów psychologicznych oraz aktywnego poszukiwania pracy, 81 osób wzięło udział w warsztatach psychospołecznych i aktywizacji zawodowej, 143 osoby skorzystały z porad psychologa, doradcy zawodowego lub prawnika w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego, 30 osób z 6 opiekunami wzięło udział w turnusie rehabilitacyjnym, 49 osób skorzystało z zajęć prowadzonych w ramach zespołów ćwiczeń, 44 osoby nabyły nowe praktyczne umiejętności w ramach warsztatów terapii zajęciowej, a 47 osób uzyskało nowe lub podwyższyło posiadane kwalifikacje zawodowe.

Realizacja projektu przyczyniła się również do wzrostu poczucia własnej wartości i pewności siebie uczestników, zwiększenia motywacji do aktywnego poszukiwania pracy i podnoszenia swoich kwalifikacji, poprawy zdolności komunikacji interpersonalnych, przełamania poczucia bezradności oraz poprawy wizerunku i autoprezentacji.

Realizacja projektu pn. „Lepszy Start II – Moja Firma – Promocja Rozwoju Przedsiębiorczości w Powiecie Zawierciańskim”

W październiku 2009 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu przystąpił do realizacji kolejnego projektu dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego (pn. „Lepszy Start II – Moja Firma – Promocja Rozwoju Przedsiębiorczości w Powiecie Zawierciańskim”), tym razem przygotowanego w ramach Priorytetu VI Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki pn. „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”. Realizacja projektu przewidziana do końca września 2011 roku, a jego budżet wynosi 1.379.093 zł, w tym 35.869 zł na 2009 rok.

Celem głównym projektu jest wsparcie i rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia w powiecie zawierciańskim, a cele szczegółowe zakładają opracowanie dla 40 osób indywidualnych programów rozwoju, które wyznaczają etapy zakładania działalności gospodarczej, objęcie wsparciem merytoryczno-doradczym 40 osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, które podwyższą kwalifikacje przydatne w zakładaniu własnej firmy, nabycie przez 40 osób wiedzy z zakresu przedsiębiorczości, komunikacji w biznesie i zarządzania czasem, wsparcie finansowe 20 przyszłych przedsiębiorców, którzy uruchomią działalność gospodarczą, wsparcie pomostowe przez okres 6 miesięcy wypłacane 20 przedsiębiorcom zakładającym działalność w ramach projektu oraz zwiększenie świadomości mieszkańców powiatu dzięki przeprowadzeniu w mediach lokalnych akcji informacyjnej promującej samozatrudnienie i tworzenie nowych miejsc pracy w ramach dobrych praktyk.

W trzech ostatnich miesiącach 2009 roku przeprowadzono działania promocyjne projektu oraz przystąpiono do działań rekrutacyjnych. W ich efekcie wyselekcjonowano 40 osób do uczestnictwa w projekcie, w tym 5 osób do 25. roku życia (w grupie tej byli pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych, w tym 2 wychowanków rodzin zastępczych biorących udział w projekcie pn. „Lepszy Start – Promocja Aktywnej Integracji w Powiecie Zawierciańskim”), 11 osób niepełnosprawnych (także o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności; wśród nich było 2 uczestników projektu pn. „Lepszy Start – Promocja Aktywnej Integracji w Powiecie Zawierciańskim”), 5 osób bezrobotnych powyżej 45 lat, 13 osób pozostających bez zatrudnienia (w szczególności przez okres co najmniej 12 kolejnych miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat) oraz 6 osób mieszkających w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich oraz miastach do 25 tysięcy mieszkańców, które zamierzają podjąć zatrudnienie w obszarach niezwiązanych z produkcją rolną lub/i zwierzęcą.

5. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2006-2008 liczba mieszkań w powiecie zawierciańskim systematycznie rosła (z 45.853 w 2006 r. do 46.247 w 2008 r.). Zwiększała się tym samym liczba izb (z 168.583 w 2006 r. do 170.826 w 2008 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 3.300.553 m² w 2006 r. do 3.358.847 m² w 2008 r.). Nieznacznie rosła również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 72 m² w 2006 r. do 72,6 m² w 2008 r.) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (z 26,6 m² w 2006 r. do 27,3 m² w 2008 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe powiatu w latach 2006-2008

	2006 r.	2007 r.	2008 r.
liczba mieszkań	45.853	46.082	46.247
liczba izb	168.583	169.863	170.826
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	3.300.553	3.333.690	3.358.847
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	72	72,3	72,6
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	26,6	27	27,3

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 niepokój budził spadek liczby nowo oddanych mieszkań (z 275 w 2007 r. do 193 w 2009 r.), a – co za tym idzie – zmniejszenie się liczby nowych izb oddanych do użytkowania (z 1.540 w 2007 r. do 1.073 w 2009 r.) i powierzchni użytkowej mieszkań (z 40.327 m² w 2007 r. do 28.926 m² w 2009 r.). Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania odpowiednio 92, 74 i 75 budynków o powierzchni użytkowej odpowiednio 10.176, 20.241 i 20.667 m². Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w powiecie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	275	195	193
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	1.540	1.150	1.073
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	38.935	29.797	28.057
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	92	74	75
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	10.176	20.241	20.667

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminy, a realizowana przez Ośrodki Pomocy Społecznej bądź Urzędy Gmin. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	24.366	4.858	17.599
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	4.021.565	627.694	3.431.750

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych w powiecie ulegała znacznym wahaniom (z 24.366 w 2007 r. poprzez 4.858 w 2008 r. do 17.599 w 2009

r.). Tym samym zmieniała się również wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 4.021.565 zł w 2007 r. poprzez 627.694 zł w 2008 r. do 3.431.750 zł w 2009 r.).

6. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2008/2009 w powiecie zawierciańskim funkcjonowało 150 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 53 przedszkola, do których chodziło 2.706 dzieci, 47 szkół podstawowych, w których naukę pobierało 6.636 uczniów, oraz 21 szkół gimnazjalnych i 29 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało odpowiednio 4.023 i 4.978 uczniów. Dane szczegółowe na temat ww. placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Placówki oświatowo-wychowawcze w powiecie w roku szkolnym 2008/2009

Lp.	nazwa i adres placówki	gmina
1.	Szkoła Podstawowa (z Oddziałem Przedszkolnym), Witów 167, 42-446 Irządze	Irządze
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Ledwocha (z Oddziałem Przedszkolnym), Irządze 126, 42-446 Irządze	
3.	Gimnazjum im. Jana Pawła II, Irządze 126, 42-446 Irządze	
4.	Przedszkole, ul. Sienkiewicza 5, 42-425 Kroczyce	Kroczyce
5.	Szkoła Podstawowa, ul. Kościuszki 29, 42-425 Kroczyce	
6.	Szkoła Podstawowa, Radła, ul. Batalionów Chłopskich 16, 42-425 Kroczyce	
7.	Szkoła Podstawowa, Dzibice 62, 42-425 Kroczyce	
8.	Szkoła Podstawowa, Siamoszyce 10, 42-425 Kroczyce	
9.	Gimnazjum, ul. Sienkiewicza 7, 42-425 Kroczyce	
10.	Zespół Szkół Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 1, Gimnazjum Nr 1), ul. Szkolna 2, 42-250 Łazy	Łazy
11.	Zespół Szkół Nr 2 (Szkoła Podstawowa w Niegowonicach, z Oddziałem Przedszkolnym, Filia Szkoły Podstawowej w Niegowonicach z siedzibą w Grabowej, z Oddziałem Przedszkolnym, Gimnazjum) Niegowonice, ul. Szkolna 11, 42-250 Łazy	
12.	Zespół Szkół Nr 3 (Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym,	

	Gimnazjum), Chruszczobród, ul. Mickiewicza 113, 42-450 Łazy	
13.	Szkoła Podstawowa Nr 3 (z Oddziałem Przedszkolnym), ul. 19-go Stycznia, 42-450 Łazy	
14.	Szkoła Podstawowa (z Oddziałem Przedszkolnym), Ciągowice, ul. Zwycięstwa 72, 42-450 Łazy	
15.	Szkoła Podstawowa (z Oddziałem Przedszkolnym), Wysoka, ul. Mickiewicza 8, 42-450 Łazy	
16.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa (z Oddziałem Przedszkolnym), Rokitno Szlacheckie, ul. Szkolna 2, 42-450 Łazy	
17.	Publiczne Przedszkole Nr 1, ul. Topolowa 9, 42-450 Łazy	
18.	Zespół Szkół im R. Gostkowskiego (Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Szkoła Policealna dla Dorosłych, ul. Fabryczna 1a, 42-450 Łazy	
19.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ogrodzieńcu (Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Stefana Żeromskiego z Oddziałem Przedszkolnym), ul. Kościuszki 67, 42-440 Ogrodzieniec	Ogrodzieniec
20.	Szkoła Podstawowa, Giebło, 42-440 Ogrodzieniec	
21.	Szkoła Podstawowa, Podzamcze, 42-440 Ogrodzieniec	
22.	Szkoła Podstawowa, Ryczów, 42-440 Ogrodzieniec	
23.	Gimnazjum, oś. Elizy Orzeszkowej 13, 42-440 Ogrodzieniec	
24.	Przedszkole, ul. Senatorska 17, 42-436 Pilica	Pilica
25.	Zespół Szkół Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 1, Gimnazjum Nr 1), ul. 17-go Stycznia 2A, 42-436 Pilica	
26.	Zespół Szkół Nr 2 (Przedszkole, Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Henryka Sienkiewicza, Gimnazjum Nr 2 im. Henryka Sienkiewicza), Wierbka, ul. Szkolna 3, 42-436 Pilica	
27.	Szkoła Podstawowa nr 3, Dzwono-Sierbowice, 42-436 Pilica	
28.	Szkoła Podstawowa nr 4, Sławniów, ul. Długa 9, 42-436 Pilica	
29.	Zespół Szkół (Liceum Ogólnokształcące, Technikum Mechaniczne, Technikum Informatyczne), ul. Zamkowa 7, 42-436 Pilica	
30.	Przedszkole Miejskie nr 1, ul. Zakładowa 15, 42-480 Poręba	Poręba
31.	Miejski Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Wojska Polskiego, Gimnazjum im. St. Staszica), ul. LWP 4, 42-480 Poręba	
32.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II, ul. Wiedzy 3, 42-480 Poręba	
33.	Szkoła Podstawowa Nr 3, ul. Gen. J. Ziętka 44, 42-480 Poręba	
34.	Zespół Szkół im. Mikołaja Kopernika (Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Szkoła Policealna dla Dorosłych), ul. Zakładowa 1, 42-480 Poręba	
35.	Przedszkole, ul. Jana Pawła II 5, 42-445 Szczekociny	Szczekociny
36.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Tadeusza Kościuszki, ul. Senatorska 22, 42-445 Szczekociny	
37.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Tadeusza Kościuszki, ul. Śląska 86, 42-445 Szczekociny	
38.	Szkoła Podstawowa, Starzyny 20, 42-445 Szczekociny	
39.	Gimnazjum im. Ks. Tadeusza Jarmundowicza, ul. Senatorska 22, 42-445 Szczekociny	
40.	Zespół Szkół im. Jana Pawła II (Przedszkole, Szkoła Podstawowa,	

	Gimnazjum), Rokitno 34, 42-445 Szczekociny	
41.	Zespół Szkół im. Wespazjana Kochowskiego (Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum), Goleniowy, ul. Tadeusza Kościuszki 20, 42-445 Szczekociny	
42.	Zespół Szkół w Szczekocinach (Liceum Ogólnokształcące, Technikum Ekonomiczne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa), ul. Spacerowa 12, 42-445 Szczekociny	
43.	Publiczne Przedszkole, ul. Krakowska 15, 42-421 Włodowice	Włodowice
44.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego, ul. Krakowska 13, 42-421 Włodowice	
45.	Szkoła Podstawowa we Włodowicach, Oddział w Rzędkowicach, ul. Wiejska 2, Rzędkowice, 42-421 Włodowice	
46.	Szkoła Podstawowa, Rudniki, ul. Szkolna 9, 42-421 Włodowice	
47.	Szkoła Podstawowa, Zdów, ul. Topolowa 1, 42-421 Włodowice	
48.	Gimnazjum, ul. Krakowska 13, 42-421 Włodowice	
49.	Przedszkole Nr 1, ul. Paderewskiego 57, 42-400 Zawiercie	
50.	Przedszkole Nr 2, ul. Marszałkowska 28, 42-400 Zawiercie	
51.	Przedszkole Nr 3, ul. Wyszyńskiego 53, 42-400 Zawiercie	
52.	Przedszkole Nr 4, ul. Gałczyńskiego 3, 42-400 Zawiercie	
53.	Przedszkole Nr 5, ul. Moniuszki 9, 42-400 Zawiercie	
54.	Przedszkole Nr 6, ul. Sienkiewicza 32, 42-400 Zawiercie	
55.	Przedszkole Nr 7, ul. Sienkiewicza 60, 42-400 Zawiercie	
56.	Przedszkole Nr 8, ul. Wierzbowa 6, 42-400 Zawiercie	
57.	Przedszkole Nr 15 w Zawierciu, ul. Wierzbowa 27, 42-400 Zawiercie	
58.	Żłobek Miejski, ul. Marszałkowska 28, 42-400 Zawiercie	
59.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Mikołaja Kopernika, ul. Powstańców Śl. 18, 42-400 Zawiercie	
60.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Adama Mickiewicza, ul. Paderewskiego 49, 42-400 Zawiercie	
61.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Janusza Korczaka, ul. Wierzbowa 4, 42-400 Zawiercie	
62.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Marii Konopnickiej, ul. Oświatowa 55, 42-400 Zawiercie	
63.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 8, ul. Wojska Polskiego 55, 42-400 Zawiercie	
64.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 9 im. Marii Dąbrowskiej, ul. Piłsudskiego 117, 42-400 Zawiercie	
65.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 11, ul. Zarzecze 2, 42-400 Zawiercie	
66.	Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa Nr 13, Gimnazjum), ul. Filaretów 9, 42-400 Zawiercie	
67.	Miejska Szkoła Podstawowa Nr 14, ul. Harcerska 87, 42-400 Zawiercie	
68.	Gimnazjum Nr 1, ul. 11 Listopada 22, 42-400 Zawiercie	
69.	Gimnazjum Nr 2 im. Stanisława Szymańskiego, ul. Niedziałkowskiego 22, 42-400 Zawiercie	
70.	Gimnazjum Nr 3, ul. M.C. Skłodowskiej 16, 42-400 Zawiercie	

71.	Zespół Szkół Ogólnokształcących (I Liceum Ogólnokształcące im. S. Żeromskiego, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych), ul. Wojska Polskiego 55, 42-400 Zawiercie	
72.	II Liceum Ogólnokształcące im. Heleny Malczewskiej, ul. Daszyńskiego 2, 42-400 Zawiercie	
73.	Zespół Szkół im. X. Dunikowskiego (Technikum Budowlane i III Liceum Ogólnokształcące), ul. Rataja 7, 42-400 Zawiercie	
74.	Zespół Szkół im. Hugona Kołłątaja (Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Zasadnicza Szkoła dla Dorosłych, Technikum Uzupełniające dla Dorosłych, Szkoła Policealna dla Dorosłych, ul. Miodowa 1, 42-400 Zawiercie	
75.	Zespół Szkół im. Stanisława Staszica (Technikum), ul. Rataja 29, 42-400 Zawiercie	
76.	Zespół Szkół im. Oskara Langego (Technikum Nr 3, Liceum Profilowane, Policealne Studium Zawodowe), ul. Rataja 30, 42-400 Zawiercie	
77.	Zespół Szkół im. gen. Józefa Bema (Technikum Nr 5, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2, Szkoła Policealna Nr 1 Młodzieżowa, Szkoła Policealna Nr 3 dla Dorosłych, ul. Parkowa 7, 42-400 Zawiercie	
78.	Zespół Szkół i Placówek Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Szkoła Przystosowująca do Pracy, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące, Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Specjalny Ośrodek Wychowawczy, ul. Rataja 29a, 42-400 Zawiercie	
79.	Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 24, 42-400 Zawiercie	
80.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II (z Oddziałem Przedszkolnym), Żarnowiec ul. Krakowska 23, 42-439 Żarnowiec	Żarnowiec
81.	Szkoła Podstawowa w Żarnowcu, Filia w Małoszycach (z Oddziałem Przedszkolnym), Małoszyce, 42-439 Żarnowiec	
82.	Szkoła Podstawowa im. Haliny Grabowskiej „Zety” (z Oddziałem Przedszkolnym), Chlina 135a, 42-439 Żarnowiec	
83.	Gimnazjum Publiczne im. Jana Pawła II, ul. Krakowska 23, 42-439 Żarnowiec	
84.	Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego (Technikum Agrobiznesu, Technikum Hodowli Koni, Technikum Rolnicze, Technikum Mechanizacji Rolnictwa, Technikum Uzupełniające dla Dorosłych, Szkoła Policealna dla Dorosłych), ul. Krakowska 25, 42-439 Żarnowiec	

Dane Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego w Zawierciu

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, iż w powiecie zawierciańskim działają również 2 szkolne schroniska młodzieżowe w Grabowej i Rzędkowicach.

7. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Na koniec 2009 roku w powiecie zawierciańskim funkcjonowało 60 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 17 zakładów publicznych i 43 zakłady niepubliczne, prowadzonych było 29 praktyk lekarskich oraz działało 27 aptek i 9 punktów aptecznych.

Poniższa tabela zawiera dane szczegółowe na temat jednostek służby zdrowia prowadzonych przez samorząd powiatu zawierciańskiego w 2009 roku.

Tabela 18. Jednostki służby zdrowia prowadzone przez powiat w 2009 roku

nazwa placówki	adres
Szpital Powiatowy	ul. Miodowa 4, 42-400 Zawiercie
Przychodnia Specjalistyczna: <ul style="list-style-type: none"> • Poradnia Chirurgii Ogólnej • Poradnia Chirurgii Urazowej • Poradnia Cukrzycowa • Poradnia Reumatologiczna • Poradnia Endokrynologiczna • Poradnia Otolaryngologiczna • Poradnia Okulistyczna • Poradnia Neurologiczna • Poradnia Sportowo-Lekarska • Poradnia Preluksacyjna • Poradnia Skórno-Wenerologiczna • Poradnia Wad Postawy • Poradnia Urologiczna • Zakład RTG i USG • Medyczne Laboratorium Diagnostyczne • Pracownia UKG • Pracownia Biopsji Cienkoigłowej • Punkt Sterylizacji 	ul. Powstańców Śląskich 8, 42-400 Zawiercie
Poradnia Ginekologiczno-Położnicza	ul. Niedziałkowskiego 15, 42-400 Zawiercie
Poradnia D i D1: <ul style="list-style-type: none"> • Poradnia D i D1 	ul. Niedziałkowskiego 15, 42-400 Zawiercie

<ul style="list-style-type: none"> • Gabinet Pielęgniarek POZ • Gabinet Położnych POZ 	
Poradnia Medycyny Szkolnej	ul. Niedziałkowskiego 15, 42-400 Zawiercie
Przychodnia Rejonowa nr 1: <ul style="list-style-type: none"> • Poradnia Ogólna • Gabinet Pielęgniarek POZ • Gabinet Położnych POZ 	ul. Gałczyńskiego 1, 42-400 Zawiercie
Przychodnia Rejonowa nr 2: <ul style="list-style-type: none"> • Poradnia Ogólna • Poradnia D i D1 • Gabinet Pielęgniarek POZ • Gabinet Położnych POZ 	ul. Powstańców Śląskich 8, 42-400 Zawiercie
Przychodnia Rejonowo-Specjalistyczna Nr 5: <ul style="list-style-type: none"> • Poradnia Ogólna • Poradnia Ginekologiczno-Położnicza • Poradnia Okulistyczna • Poradnia Laryngologiczna • Poradnia Neurologiczna • Poradnia Rehabilitacyjna • Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc • Poradnia Zdrowia Psychicznego • Poradnia Leczenia Uzależnień Alkoholowych i Współzależności • Poradnia Kardiologiczna • Poradnia Alergologiczna • Poradnia Medycyny Pracy • Pracownia Spirometryczna • Punkt pobierania materiałów do badań laboratoryjnych • Zakład Rehabilitacji • Pracownia EEG • Zespół długoterminowej opieki pielęgniarskiej • Pracownia prób wysiłkowych • Poradnia Neurologii Dziecięcej • Gabinet Pielęgniarek POZ • Gabinet Położnych POZ 	ul. Piłsudskiego 80, 42-400 Zawiercie

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na

formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu, w 2009 roku w powiecie zawierciańskim stwierdzono 3.196 przestępstw, tj. o 267 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim (wskaźnik wykrywalności wyniósł 66,4%). Wśród nich odnotowano 2.239 przestępstw kryminalnych (o 222 więcej w stosunku do roku 2008; wskaźnik wykrywalności wyniósł 53,2% i był najwyższy od 2004 roku) oraz 273 przestępstwa gospodarcze (o 34 mniej w porównaniu do roku poprzedniego; wskaźnik wykrywalności wyniósł 97,4%). W kategorii przestępstw kryminalnych dominowały przestępstwa przeciwko mieniu, na które składały się głównie kradzieże cudzej rzeczy (654 przestępstwa), kradzieże z włamaniem (391) i uszkodzenia mienia (250). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Wybrane przestępstwa kryminalne stwierdzone w powiecie w 2009 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
bójki i pobicia	39
uszkodzenie ciała	42
kradzież cudzej rzeczy	654
kradzież samochodu	22
kradzież z włamaniem	391
przestępstwa rozbójnicze	45
uszkodzenie mienia	250

Dane Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu

W 2009 roku odnotowano również m.in. 186 przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. o 37 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim; wykrywalność wyniosła 99,8%) oraz 14 przestępstw korupcyjnych (o 7 więcej w stosunku do roku 2008; wykrywalność wyniosła 100%).

W analizowanym roku za podejrzane o przestępstwo uznano 1.834 osoby, tj. o 114 mniej w stosunku do roku poprzedniego. Wśród nich 9,6% stanowili nieletni.

W 2009 roku policjanci Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu represjonowali również 16.807 sprawców wykroczeń, wobec których nałożyli 13.296 mandatów karnych, sporządzili 1.232 wnioski o ukaranie do sądu oraz zastosowali 2.279 pouczeń. Główny nacisk kładziono na wykroczenia szczególnie uciążliwe społecznie, tj. zakłócenia spokoju i porządku

publicznego, kradzieże i zniszczenia mienia, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, nieobyczajne wybryki.

W 2009 roku podjęto także 6.199 interwencji (o 784 mniej w porównaniu z rokiem poprzednim), w tym 2.262 interwencje publiczne i 2.188 interwencji domowych. W ich wyniku zatrzymano w Komendzie 1.010 osób, a 162 osoby doprowadzono do Izby Wytrzeźwień w Sosnowcu.

Jeśli chodzi o stan bezpieczeństwa na drogach powiatu zawierciańskiego, w 2009 roku odnotowano 997 kolizji drogowych (o 81 mniej niż w roku 2008) oraz 197 wypadków drogowych (o 1 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim), w wyniku których śmierć poniosło 18 osób, a rannych zostało 247 osób. Do głównych przyczyn wypadków drogowych należały: z winy kierującego – niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu i pierwszeństwa pieszemu, a z winy pieszego – nieostrożne wejście na jezdnię przed jadący pojazd, przekraczanie jezdni w miejscach niedozwolonych i niewłaściwe zachowanie na jezdni. Wobec ujawnionych sprawców wykroczeń w ruchu drogowym w 2009 roku zastosowano 8.313 środków prawnych (o 1.252 mniej w porównaniu z rokiem poprzednim) w tym 112 wniosków o ukaranie do sądu (o 38 mniej niż w roku 2008), 7.714 mandatów (o 731 mniej w stosunku do roku poprzedniego) oraz 487 pouczeń (o 483 mniej w porównaniu z rokiem 2008).

W uzupełnieniu danych dotyczących stanu bezpieczeństwa na drogach powiatu należy odnotować, iż w 2009 roku, w stosunku do roku poprzedniego, zwiększyła się liczba osób kierujących pojazdem w stanie nietrzeźwości (z 550 do 590). Wzrosła również liczba zdarzeń po użyciu alkoholu (z 39 w 2008 r. do 58 w 2009 r.).

Jak co roku, w 2009 roku policjanci Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu prowadzili działania profilaktyczne na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W ich ramach zorganizowano 238 spotkań z dziećmi i młodzieżą, 71 prelekcji z pokazami filmów, 15 turniejów wiedzy na temat bezpiecznego poruszania się po drogach, 14 spotkań z zawodowymi kierowcami (z 720 osobami), wydano 16 publikacji prasowych, przygotowano 12 audycji radiowych i 3 telewizyjne oraz przeprowadzono egzaminy na karty rowerowe i motorowerowe, w wyniku których wydano odpowiednio 839 i 295 kart rowerowych i motorowerowych. Z kolei podczas akcji „2009 – Rok Pieszego” policjanci przeprowadzili 224 spotkania i prelekcje, podejmowali działania propagujące bezpieczne zachowanie pieszych (z udziałem harcerzy), prowadzili kontrole drogowe z udziałem dzieci (pn. „Jabłko lub cytrynka”), naklejali na autobusy ulotki promujące akcję „2009 – Rok Pieszego”,

w miejscach niebezpiecznych dla pieszych malowali napisy „Tu nie wolno przechodzić” oraz przeprowadzali cykliczne akcje pn. „Kontrola drogowa – Piesi”, dyscyplinujące zarówno pieszych, jak i kierowców wobec pieszych. Przy każdej okazji policjanci zwracali uwagę na problem nieoświetlonych rowerzystów i pieszych oraz zachęcali do noszenia elementów odblaskowych.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu byli także w 2009 roku współorganizatorami takich inicjatyw jak: Ogólnopolski i Wojewódzki Młodzieżowy Turniej Motoryzacyjny w Żarnowcu, Powiatowy Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w Grabowej, VI Bieg Przełajowy im. sierż. Załogi w Hutkach Kankach, VI Jurajski Rajd Ekstremalny w Podlesicach oraz VIII Gwieździsty Złot Rowerowy dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców w Morsku.

W 2009 roku policjanci Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu brali również udział w realizacji Strategii Bezpieczeństwa Powiatu Zawierciańskiego na lata 2007-2010 pn. „Bezpieczny Powiat”. Podejmowane działania skupiały się na rozpoznawaniu potrzeb społecznych (poprzez odbywanie spotkań z przedstawicielami samorządów, instytucji społecznych i mieszkańcami oraz pozyskiwanie informacji z sieci Internet i mass mediów), zabezpieczaniu imprez (w 2009 roku zabezpieczono 84 imprezy, w tym 10 masowych), przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (w 2009 roku przeprowadzono 184 postępowania wyjaśniające po sporządzeniu „Niebieskiej Karty”; informacje o przemocy w rodzinie uzyskiwano od interweniujących policjantów, a także od dobrze ze sobą współpracujących dzielnicowych i pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej) oraz zapobieganiu przestępczości i demoralizacji nieletnich (poprzez podejmowanie współpracy w zakresie rozpoznawania zagrożeń i profilaktyki z pedagogami szkolnymi, udział w realizacji „Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży”, organizowanie spotkań poświęconych tematyce skutecznego rozpoznawania sygnałów i zagrożeń patologiami oraz ich unikaniu).

9. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach

zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

9.1. POMOC SPOŁECZNA W GMINACH

Zadania pomocy społecznej w gminach wchodzących w skład powiatu zawierciańskiego wykonuje dziesięć Ośrodków Pomocy Społecznej, w tym: Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej w Porębie i Zawierciu, Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Łazach, Pilicy i Szczekocinach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Ogrodzieńcu oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Irządzach, Kroczycach, Włodowicach i Żarnowcu. Do ich podstawowych obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń, aktywizowanie środowiska lokalnego oraz współpraca z instytucjami i organizacjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym.

Na koniec 2008 roku kadre OPS-ów funkcjonujących w powiecie stanowiło łącznie 170 osób, w tym 53 pracowników socjalnych. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w poszczególnych ośrodkach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Stan zatrudnienia w OPS-ach w powiecie na koniec 2008 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba pracowników ogółem	liczba pracowników socjalnych	liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego
1.	Irządze	6	2	1.389
2.	Kroczyce	6	2	3.153
3.	Łazy	16	6	2.677
4.	Ogrodzieniec	12	2	4.734
5.	Pilica	7	3	2.986
6.	Poręba	16	4	2.188
7.	Szczekociny	16	4	2.040
8.	Włodowice	7	2	2.645
9.	Zawiercie	79	25	2.079
10.	Żarnowiec	5	3	1.631

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim.

Na koniec 2008 roku jedynie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarnowcu zrealizowany był zapis ustawy o pomocy społecznej nakładający obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników

(1.631 osób na 1 pracownika). Najbliżej spełnienia tego wskaźnika były Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczekocinach (2.040) oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej w Zawierciu i Porębie (odpowiednio 2.079 i 2.188). Najgorzej sytuacja wyglądała w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ogrodzieńcu (4.734), Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kroczycach (3.153) oraz Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pilicy (2.986). Co warto podkreślić, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Irządzach na 1 pracownika socjalnego przypadało najmniej mieszkańców (1.389), niemniej z uwagi na to, że było zatrudnionych tylko 2 pracowników, zapis ustawy nie był zrealizowany.

Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z kilkunastu ustaw, wśród których zasadniczą stanowi ustawa o pomocy społecznej. Prawo do wsparcia udzielanego na jej podstawie mają osoby i rodziny, które spełniają kryterium dochodowe. Obecnie jest ono ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS-y na pomoc społeczną w 2008 roku.

Tabela 21. Środki finansowe wydatkowane przez OPS-y na pomoc społeczną w 2008 roku

lp.	nazwa jednostki	Wysokość wydatków na pomoc społeczną w gminie ogółem (w zł)	Wysokość wydatków na zadania własne (w zł)	Wysokość wydatków na pomoc społeczną na 1 mieszkańca gminy (w zł)
1.	Irządze	126.501	74.717	45,2
2.	Kroczyce	245.379	176.806	38,9
3.	Łazy	908.083	722.777	56,8
4.	Ogrodzieniec	415.231	308.162	43,7
5.	Pilica	293.198	186.219	32,6
6.	Poręba	313.306	219.192	35,9
7.	Szczekociny	641.603	443.947	78,4
8.	Włodowice	452.383	319.262	85,5
9.	Zawiercie	4.619.745	3.481.731	88,3
10.	Żarnowiec	138.382	77.110	28,4

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych w 2008 roku na pomoc społeczną w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego była zróżnicowana. Największe

wydatki na 1 mieszkańca były w mieście Zawierciu (88,3 zł na 1 mieszkańca) oraz w gminach Włodowice (85,5) i Szczekociny (78,4). Najniższe kwoty przeznaczono z kolei w gminach Żarnowiec (28,4) i Pilica (32,6) oraz w mieście Poręba (35,9).

Wielkość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną stanowi wypadkową różnych czynników. Częściowo wynika ona z zamożności jednostki samorządu terytorialnego, która może wyasygnować mniej lub więcej pieniędzy na wsparcie ludności, a częściowo jest odzwierciedleniem istniejącego ubóstwa mieszkańców i związanych z nim realnych potrzeb.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców poszczególnych gmin powiatu zawierciańskiego objętych przez OPS-y wsparciem z zakresu pomocy społecznej w 2009 roku.

Tabela 22. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2008 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy (w %)
1.	Irządze	151	88	297	10,6
2.	Kroczyce	296	167	604	9,6
3.	Łazy	744	457	1.286	8
4.	Ogrodzieniec	613	257	975	10,3
5.	Pilica	243	171	461	5,1
6.	Poręba	267	189	450	5,2
7.	Szczekociny	779	467	1.290	15,8
8.	Włodowice	307	268	692	13,1
9.	Zawiercie	2.565	1.802	3.854	7,4
10.	Żarnowiec	124	66	251	5,2

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim.

Liczba beneficjentów OPS-ów w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego była podobnie zróżnicowana, jak wielkość środków finansowych przeznaczanych na pomoc społeczną. Największy odsetek osób korzystających ze wsparcia w 2008 roku odnotowano w gminach leżących w północnej części powiatu, tj. Szczekociny (15,8%), Włodowice (13,1%) i Irządze (10,6%). Niewiele mniej beneficjentów pomocy społecznej było w gminie Kroczyce (9,6%). Jediną gminą położoną na południu powiatu, w której udział odbiorców wsparcia świadczonego przez OPS wynosił powyżej 9%, była gmina Ogrodzieniec (10,3%).

Generalnie liczba mieszkańców powiatu zawierciańskiego objętych pomocą społeczną w 2008 roku wyniosła 10.160, a ich udział w ogóle ludności 8,3%. Zasadnicze powody korzystania ze wsparcia OPS-ów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2008 roku

lp.	nazwa jednostki	ubóstwo	potrzeba ochrony macierzyństwa	bezrobocie	niepełnosprawność	długotrwała lub ciężka choroba	bezzadność w spraw. opiekuń.-wych.	alkoholizm
1.	Irządze	12	13	113	113	48	120	0
2.	Kroczyce	20	12	492	22	36	125	10
3.	Łazy	559	85	1.086	301	125	340	57
4.	Ogrodzieniec	1.077	0	416	142	134	209	69
5.	Pilica	12	32	236	123	157	144	20
6.	Poręba	272	94	297	165	114	82	37
7.	Szczekociny	725	95	296	68	41	32	69
8.	Włodowice	361	42	357	120	70	335	5
9.	Zawiercie	3.085	88	2.232	1.112	537	1416	372
10.	Żarnowiec	175	0	61	79	30	54	25

Dane ośrodków pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim.

Najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu zawierciańskiego w 2008 roku były ubóstwo i bezrobocie. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem z tych powodów wyniosła odpowiednio 6.298 i 5.586, a ich udział w ogóle beneficjentów OPS-ów odpowiednio 62 i 55%. Ubóstwo stanowiło główną przyczynę udzielania pomocy w gminach Ogrodzieniec (1.077 osób w rodzinach), Szczekociny (725), Włodowice (361) i Żarnowiec (175) oraz w mieście Zawiercie (3.085), bezrobocie z kolei dominowało w gminach Kroczyce (492), Łazy (1.086), Pilica (236) oraz w mieście Poręba (297).

Kolejnym powodem świadczenia wsparcia była bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (2.857 osób w rodzinach). Co warto podkreślić, problem ten był zasadniczą przyczyną udzielania pomocy w gminie Irządze (120 osób w rodzinach).

Wśród innych problemów istotne podstawy objęcia wsparciem przez OPS-y stanowiły niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba (odpowiednio 2.245 i 1.292 osoby w rodzinach). Największy odsetek osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

z powodu niepełnosprawności odnotowano w gminach Irządze (38%) i Żarnowiec (31,5%) oraz w miastach Poręba (36,7%) i Zawiercie (28,9%). Jeśli natomiast chodzi o długotrwałą lub ciężką chorobę, najczęściej z jej powodu wsparciem OPS-ów objęci byli mieszkańcy gminy Pilica (34,1%) i miasta Poręba (25,3%).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Najczęściej były nią: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe i w naturze oraz posiłek, którym obejmowano głównie dzieci.

Infrastruktura socjalna w gminach

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonują w gminach wchodzących w skład powiatu zawierciańskiego, należą: dzienny dom pomocy społecznej, 2 środowiskowe domy samopomocy, ośrodek wsparcia dziecka i rodziny, hostel, 3 świetlice środowiskowe, schronisko dla bezdomnych i 2 jadłodajnie. Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat większości z tych jednostek.

Dzienny Dom Samopomocy Społecznej w Zawierciu

ul. Piłsudskiego 47, 42-400 Zawiercie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Piłsudskiego 47, 42-400 Zawiercie.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Zadania podstawowe:

- zaspokajanie niezbędnych potrzeb osobom starszym, ubogim, niepełnosprawnym,
- zapobieganie marginalizacji osób starszych i niepełnosprawnych,
- całodzienny pobyt wraz z wyżywieniem,
- podstawowe świadczenia: rekreacyjne, kulturalne, opiekuńcze, w zakresie terapii i rehabilitacji.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Wsparcie osób starszych, osamotnionych, samotnych, niepełnosprawnych, mających trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w środowisku.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- wzrost liczby pomieszczeń w celu prowadzenia bardziej efektywnej terapii i rehabilitacji,

- zwiększenie zatrudnienia – opiekunki, która byłaby do dyspozycji podopiecznych w placówce w ciągu dnia.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Irządzach

Irządze 127a, 42-446 Irządze.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Irządzach, 42-446 Irządze.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- terapia zajęciowa,
- rehabilitacja,
- żywienie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- opieka zdrowotna,
- treningi.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Osoby z zaburzeniami psychicznymi wymagające pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i/lub społecznym, której one same ani ich rodziny nie mogą zapewnić, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- zwiększenie liczby miejsc,
- zwiększenie środków finansowych na działalność.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Zawierciu

ul. Krzywa 3, 42-400 Zawiercie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Piłsudskiego 47, 42-400 Zawiercie.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi terapeutyczne, które obejmują pięć podstawowych grup:

- rehabilitację fizyczną,
- pielęgnację i treningi umiejętności życiowych,
- pracę socjalną,
- terapię zajęciową,
- psychoterapię.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Dom jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, tj. osób z niepełnosprawnością intelektualną i chorych psychicznie. W 2008 r. jednostka objęła wsparciem 37 osób.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Obecnie brakuje ostatniego ogniwa w rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi, czyli mieszkań chronionych. Budynek ŚDS-u jest zbyt mały, by przyjąć większą liczbę osób i prowadzić ich rehabilitację, występują w nim również bariery architektoniczne dla osób z niepełnosprawnością ruchową.

Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierciu

ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 48, 42-400 Zawiercie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Piłsudskiego 47, 42-400 Zawiercie.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- pomoc materialna i niematerialna dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych,
- pomoc rodzicom w sprawowaniu ich funkcji wychowawczych,
- pomoc ofiarom przemocy oraz rodzinom i osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych w unormowaniu sytuacji.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

- dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo – 88,
- osoby pozbawione schronienia i ofiary przemocy – 30 (w tym 9 dzieci i 21 osób dorosłych).

Świetlica Środowiskowa z siedzibą w Gimnazjum w Ogrodzieńcu

os. E. Orzeszkowej 13, 42-440 Ogrodzieniec.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Urząd Miasta i Gminy Ogrodzieniec, Plac Wolności 25, 42-440 Ogrodzieniec.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- opieka nad dziećmi i młodzieżą,
- organizowanie czasu wolnego,
- pomoc w odrabianiu lekcji,
- posiłek,
- zajęcia grupowe: profilaktyczne, plastyczno-techniczne, rekreacyjno-sportowe,
- konsultacje dla rodziców,
- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Dzieci i młodzież z terenu gminy Ogrodzieniec. W 2008 r. jednostka objęła wsparciem 33 rodziców i 16 wychowanków.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- adaptacja budynku na potrzeby ŚŚ,
- zwiększenie kadry wychowawców,
- zwiększenie nakładów finansowych na funkcjonowanie placówki.

Świetlica Środowiskowa z siedzibą w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ogrodzieńcu

ul. Kościuszki 67, 42-440 Ogrodzieniec.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Urząd Miasta i Gminy Ogrodzieniec, Plac Wolności 25, 42-440 Ogrodzieniec.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- opieka nad dziećmi i młodzieżą,
- organizowanie czasu wolnego,
- pomoc w odrabianiu lekcji,
- posiłek,
- zajęcia grupowe: profilaktyczne, plastyczno-techniczne, rekreacyjno-sportowe,
- konsultacje dla rodziców,
- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Dzieci i młodzież z terenu gminy Ogrodzieniec. W 2008 r. jednostka objęła wsparciem 31 rodziców i 24 wychowanków.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- adaptacja budynku na potrzeby ŚŚ,
- zwiększenie kadry wychowawców,
- zwiększenie nakładów finansowych na funkcjonowanie placówki.

Jadłodajnia w Szczekocinach

ul. Krakowska 23, 42-445 Szczekociny.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Przemysłowa 2, 42-445 Szczekociny.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- wydawanie gorących posiłków od poniedziałku do piątku.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

- osoby chore, samotne,

- osoby bezdomne,
- osoby z chorobą alkoholową.

W 2008 r. jednostka obejmowała wsparciem 20 osób.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- z jadłodajni korzystają przeważnie osoby ze Szczekocin, brakuje możliwości korzystania przez osoby z sąsiednich miejscowości,
- rozszerzenie możliwości korzystania z jadłodajni przez cały tydzień.

9.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE

Pomoc społeczną o charakterze powiatowym realizuje w powiecie zawierciańskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu. Poza zadaniami pomocy społecznej jednostka ta wykonuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także sprawuje nadzór nad powiatowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Na koniec 2009 roku kadrę PCPR-u stanowiło 18 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w centrum oraz potrzeb w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Stan zatrudnienia w PCPR-ze oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj stanowiska	liczba osób	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	5	0
pracownicy socjalni	4	2
koordynator ds. komputeryzacji	1	0,5
pozostali pracownicy	8	3,25

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych PCPR-u figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników socjalnych do 6, pozyskania specjalisty do pracy z rodziną, konsultanta i radcy prawnego (1,25 etatu) oraz zatrudnienia na cały etat koordynatora ds. komputeryzacji.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez PCPR na realizację zadań w latach 2006-2009.

Tabela 25. Środki finansowe wydatkowane przez PCPR na realizację zadań w latach 2006-2009

rodzaj wydatków	wielkość wydatków (w zł) w latach			
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
na zadania pomocy społecznej ogółem	2.444.475,16	2.549.439,88	3.381.801,51	3.335.133,15
<i>w tym na placówki opiekuńczo-wychowawcze i usamodzielnianie dzieci je opuszczające</i>	128.743,36	112.687,10	80.445,32	99.974,31
<i>w tym na rodziny zastępcze i usamodzielnianie dzieci je opuszczające</i>	1.664.780,72	1.737.316,93	1.673.533,88	1.490.360,23
<i>w tym na utrzymanie PCPR-u</i>	650.951,08	699.435,85	734.266,35	766.981,65
<i>w tym na pozostałą działalność</i>	–	–	893.555,96	977.816,96
na Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	111.693,48	120.129,34	138.075,34	168.153,23
z PFRON	2.973.346	2.578.765	3.114.453	2.188.779
<i>w tym na Program Wyrównywania Różnic między Regionami</i>	660.966	250.571	154.000	–
ogółem	5.529.514,64	5.248.334,22	6.634.329,85	5.692.065,38

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

Wysokość kwot przeznaczonych przez PCPR na wykonanie zadań w 2008 roku była znacznie większa niż w latach poprzednich. Wpływ na taki stan rzeczy miało pozyskanie środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację projektu pn. „Lepszy start – Promocja Aktywnej Integracji w Powiecie Zawierciańskim” oraz wzrost dotacji z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W 2009 roku wysokość kwot wydatkowanych przez PCPR na wykonanie zadań znacznie spadła w porównaniu z rokiem poprzednim, czego główną przyczyną było znaczne zmniejszenie dotacji z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Generalnie w latach 2006-2009 wahaniom ulegały środki finansowe przeznaczane na rodzicielstwo zastępcze i usamodzielnianie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, a zwiększeniu ulegały koszty utrzymania Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Wzrost tych ostatnich wydatków wynikał m.in. z poszerzenia kadry pracującej w Zespole i Centrum.

Dziecko pozbawione opieki rodziny i usamodzielniane

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej,

natomiast osobom, które osiągnęły pełnoletność w rodzinie zastępczej, oraz osobom pełnoletnim opuszczającym placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę, udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku opiekę, wychowanie i możliwości rozwoju odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju. Przyjęcie dziecka do rodziny przez małżeństwo lub osobę samotną następuje najczęściej bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej ustaje natomiast z mocy prawa w momencie osiągnięcia przez dziecko pełnoletności (wychowankowie mają również możliwość pozostania w rodzinie do czasu ukończenia szkoły, którą rozpoczęli przed osiągnięciem pełnoletności). Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat rodzicielstwa zastępczego w powiecie zawierciańskim w latach 2006-2009.

Tabela 26. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2006-2009

typ rodziny zastępczej	liczba rodzin				liczba dzieci umieszczonych w rodzinach			
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
rodzina spokrewniona z dzieckiem	113	125	119	116	154	176	157	153
rodzina niespokrewniona z dzieckiem	19	17	15	12	31	30	30	24
rodzina zawodowa, wielodzietna niespokrewniona z dzieckiem	0	0	2	2	0	0	7	10
rodzina zawodowa, specjalistyczna, niespokrewniona z dzieckiem	0	0	0	0	0	0	0	0
rodzina zawodowa niespokrewniona z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego	0	1	1	1	0	10	9	16
liczba rodzin ogółem	132	143	137	131	185	216	203	203

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

W latach 2006-2009 liczba rodzin zastępczych w powiecie zawierciańskim ulegała wahaniom (ze 132 w 2006 r. poprzez 143 w 2007 r. i 137 w 2008 r. do 131 w 2009 r.). Tym samym zmieniała się liczba dzieci w nich umieszczonych (ze 185 w 2006 r. poprzez 216 w 2007 r. do 203 w 2008 i 2009 r.). Wśród rodzin zastępczych dominowały rodziny spokrewnione z dzieckiem (mają one pierwszeństwo przy doborze rodziny dla dziecka), znacznie mniej funkcjonowało natomiast rodzin, które nie były spokrewnione z dzieckiem. Od 2007 roku w powiecie mieszka również rodzina zawodowa niespokrewniona z dzieckiem o charakterze pogotowia rodzinnego, a od 2008 roku dwie rodziny zawodowe, wielodzietne niespokrewnione z dzieckiem.

Rodziny zastępcze funkcjonowały we wszystkich gminach powiatu zawierciańskiego. W 2009 roku najwięcej rodzin spokrewnionych i niespokrewnionych z dzieckiem mieszkało w mieście Zawierciu (odpowiednio 70 i 8 rodzin) oraz w gminie Łazy (odpowiednio 14 i 3).

Poza organizowaniem opieki w rodzinach zastępczych i udzielaniem im wsparcia, PCPR w Zawierciu propagowało ideę rodzicielstwa zastępczego. Przejawami tego rodzaju działalności w 2008 roku były: zorganizowany dla rodzin zastępczych Bal Karnawałowy, w którym uczestniczyło ponad 100 osób (impreza stała się doskonałą okazją do zintegrowania środowiska rodzin zastępczych), oraz obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, w ramach których odbyło się seminarium poświęcone tej idei oraz zorganizowano piknik na Zamku Ogrodzieniec w Podzamczu (wzięli w nim udział zaproszeni goście; miał miejsce poczęstunek dla rodzin, były występy artystyczne, konkursy dla dzieci, wspólna zabawa). W 2009 roku w balu dla rodzin zastępczych uczestniczyło 190 osób, a Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego odbyły się nad Zalewem Mitręga w Łazach.

Dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się również opiekę i wychowanie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego i socjalizacyjnego. Dziecko może zostać umieszczone zarówno w placówce opiekuńczo-wychowawczej właściwej dla jego miejsca zamieszkania, jak również działającej w innym powiecie. W tym drugim wypadku powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi wydatki na jego utrzymanie na podstawie porozumienia zawartego z powiatem prowadzącym placówkę. Dane szczegółowe dotyczące dzieci z powiatu zawierciańskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2006-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2006-2009

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba dzieci umieszczonych w placówkach w powiecie	25	36	18	33
liczba dzieci umieszczonych w placówkach poza powiatem	5	4	5	4
liczba dzieci ogółem	30	40	23	37

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

W latach 2006-2009 liczba dzieci z powiatu zawierciańskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych ulegała wahaniom, wynosząc w kolejnych latach 30, 40, 23 i 37. Zdecydowana większość dzieci była umieszczona w placówkach funkcjonujących w powiecie.

Pracownicy PCPR-u w Zawierciu współpracują z dyrektorami placówek opiekuńczo-wychowawczych, podejmując niezbędne działania zmierzające do uregulowania sytuacji dziecka. Uczestniczą również w spotkaniach „stałego zespołu” do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka oraz nawiązują kontakt z rodzicami biologicznymi, badając ich sytuację życiową i ustalając odpłatność za pobyt dzieci w placówkach. Ponadto kierują z urzędu pozwy o ustalenie alimentów na dziecko oraz podejmują działania w celu wyznaczenia kuratora do zarządzania majątkiem.

Jak już wspomniano, pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych udzielana jest pomoc mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Wsparcie to polega na: pracy socjalnej, wyznaczeniu opiekuna osoby usamodzielniającej się, opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia się, udzieleniu pomocy w znalezieniu zatrudnienia, przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, przyznaniu pomocy na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie oraz na pobyt w mieszkaniu chronionym, udzieleniu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zapewnieniu mieszkania chronionego dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze, którzy z różnych względów nie mogą powrócić do domów rodzinnych.

Dane szczegółowe dotyczące dzieci usamodzielnianych z powiatu zawierciańskiego oraz form wsparcia udzielonego im w latach 2006-2009 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 28. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2006-2009

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba dzieci usamodzielnianych z rodzin zastępczych	16	24	25	13

liczba dzieci usamodzielnianych z placówek opiekuńczo-wychowawczych	6	10	4	8
liczba dzieci ogółem	22	34	29	21

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

W latach 2006-2009 liczba dzieci usamodzielnianych, podobnie jak liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ulegała wahaniom (z 22 w 2006 r. poprzez 34 w 2007 r. i 29 w 2008 r. do 21 w 2009 r.). Zdecydowana większość z nich opuszczała rodziny zastępcze.

Tabela 29. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2006-2009

formy pomocy	liczba dzieci usamodzielnianych w latach			
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	7	11	12	11
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	82	72	65	56
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym	0	4	0	2
pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	0	0
pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	13	19	15	10
praca socjalna		29	34	16

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

Najwięcej dzieci usamodzielnianych w powiecie zawierciańskim w latach 2006-2009 otrzymywało pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki. Ich liczba z roku na rok spadała (z 82 w 2006 r. do 56 w 2009 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również praca socjalna, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz pomoc pieniężna na usamodzielnienie. Pierwsza z nich polegała przede wszystkim na udzielaniu informacji, mobilizowaniu do kształcenia, podejmowania działań w celu życiowego usamodzielnienia się oraz uregulowania swojej sytuacji osobistej. Udzielane w ramach pracy socjalnej porady dotyczyły załatwiania spraw urzędowych, np. składania wniosków o dowody osobiste, przydział lokalu mieszkalnego, dodatków mieszkaniowych, podjęcia zatrudnienia i innych przysługujących świadczeń.

Całodobowa opieka w Domach Pomocy Społecznej

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domach pomocy społecznej. Jednostki te dzielą się na domy dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób niepełnosprawnych fizycznie. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób należy do zadań powiatu.

Dane dotyczące osób z powiatu zawierciańskiego skierowanych do domów pomocy społecznej oraz przebywających i oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej w latach 2006-2008 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 30. Osoby z powiatu skierowane do DPS-ów w latach 2006-2008

rodzaj domu pomocy społecznej	liczba osób skierowanych do DPS-ów w latach		
	2006 r.	2007 r.	2008 r.
dla osób w podeszłym wieku	2	4	–
dla osób przewlekle somatycznie chorych	2	1	5
dla osób przewlekle psychicznie chorych	7	6	6
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	–	–
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	–	–	5
dla osób niepełnosprawnych fizycznie	1	–	1
ogółem	13	11	17

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

W 2008 roku liczba osób z powiatu skierowanych do domów pomocy społecznej zwiększyła się w porównaniu z latami poprzednimi (do 17 w stosunku do 13 i 11 w latach 2006-2007). O wzroście tym zadecydowała znacznie większa wśród umieszczonych w DPS-ach liczba osób przewlekle somatycznie chorych oraz objęcie całodobową opieką dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Tabela 31. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2006-2008

	2006 r.	2007 r.	2008 r.
liczba osób przebywających w DPS-ach	12	24	38
liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ach	6	7	8

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

W latach 2006-2008 liczba osób z powiatu przebywających w domach pomocy społecznej systematycznie rosła (z 12 w 2006 r. do 38 w 2008 r.). Stale zwiększała się również liczba osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej (z 6 w 2006 r. do 14 w 2008 r.).

W uzupełnieniu powyższych danych należy odnotować, iż w powiecie zawierciańskim funkcjonuje jeden Dom Pomocy Społecznej, który mieści się w Zawierciu i jest przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych. W 2006 roku umieszczono w nim 9 osób, w 2007 roku 7 osób, a rok później 10 osób. Na koniec 2008 roku w DPS-ie w Zawierciu przebywały 184 osoby, a liczba osób oczekujących na umieszczenie wynosiła 43 osoby.

Infrastruktura socjalna w powiecie

Na infrastrukturę socjalną prowadzoną przez powiat zawierciański lub organizacje pozarządowe, którym samorząd powiatowy zlecił prowadzenie jednostki, składają się, obok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu, następujące jednostki: dom pomocy społecznej, ośrodek interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy dziecku i rodzinie, ośrodek usług opiekuńczo-wychowawczych oraz 2 warsztaty terapii zajęciowej. Poniżej zamieszczone karty zasobów przedstawiają szczegółową informację na temat większości z tych jednostek.

Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu

ul. Rzemieślnicza 9, 42-400 Zawiercie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat zawierciański, ul. Sienkiewicza 34, 42-400 Zawiercie.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

W zakresie potrzeb bytowych DPS zapewnia miejsce zamieszkania i wyżywienie, w zakresie potrzeb opiekuńczych udziela pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i pielęgnacji oraz niezbędnego wsparcia w załatwianiu spraw osobistych, natomiast w zakresie potrzeb wspomagających umożliwia

udział w terapii, podnosi sprawność i aktywizuje mieszkańców, umożliwia zaspokajanie potrzeb religijnych, zapewnia warunki do rozwoju samorządności mieszkańców, stymuluje nawiązywanie kontaktów z rodziną, umożliwia bezpieczne przechowywanie środków pieniężnych, gwarantuje przestrzeganie praw mieszkańca i dostęp do informacji o tych prawach, zapewnienia rozrywki i różne formy kulturalno-oświatowe oraz umożliwia korzystanie z biblioteki i prasy codziennej.

Rodzaj i formy terapii dobierane są w zależności od zainteresowań, preferencji i predyspozycji indywidualnych każdego mieszkańca. Dobór środków i form terapeutycznych służy rozwojowi osobowości mieszkańca oraz zaspokajaniu potrzeb społecznych, kulturalnych i edukacyjnych. Sposób świadczenia usług uwzględnia stan zdrowia, sprawność oraz indywidualne potrzeby każdej osoby przebywającej w Domu. W relacjach z mieszkańcami pracownicy kierują się poszanowaniem wartości podstawowych, takich jak: prawo do godności, wolności, intymności, poczucia bezpieczeństwa.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Osoby przewlekle psychicznie chore. Na koniec 2008 roku liczba mieszkańców Domu wynosiła 184. Na dzień 31.12.2008 r. liczba osób korzystających z opieki wynosiła 194.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- uzyskanie stałego zezwolenia na prowadzenie placówki,
- budowa garaży na sprzęt rehabilitacyjny mieszkańców oraz samochody służbowe,
- remont ogrodzenia posesji,
- remont parkingu na terenie Domu.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górze Włodowskiej

ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat zawierciański, ul. Sienkiewicza 34, 42-400 Zawiercie.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Udzielanie pomocy osobom znajdującym się w kryzysie, w tym pomocy psychologicznej, a także, w zależności od potrzeb, poradnictwa prawnego lub socjalnego oraz schronienia w hostelu.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

- osoby doświadczające przemocy,
- osoby w kryzysie.

W 2008 r. pomocą objęto 28 osób (dorośli i dzieci).

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- Nie ma potrzeby rozwoju OIK.

Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej

ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat zawierciański, ul. Sienkiewicza 34, 42-400 Zawiercie.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

Placówka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Placówka obejmuje opieką dzieci w wieku od lat 3 do 18 lat. W 2008 roku w placówce przebywało 55 wychowanków; umieszczeni w 2008 roku – 15, skreśleni – 14. Stan na 31.12.2008 r. – 41 wychowanków.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

Potrzeby w zakresie:

- remontów,
- wyposażenia w meble, sprzęt gospodarstwa domowego, sprzęt RTV, narzędzia, sprzęt do pielęgnacji ogrodu itp.

Ośrodek Usług Opiekuńczo-Wychowawczych w Zawierciu

ul. Daszyńskiego 4, 42-400 Zawiercie.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Powiat zawierciański, ul. Sienkiewicza 34, 42-400 Zawiercie.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- zapewnianie całodobowej opieki dzieciom (w wieku od 3. do 18. roku życia) całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej,
- zapewnienie podstawowych potrzeb życiowych dostosowanych do wieku,
- pomoc psychologiczno-pedagogiczna i medyczna,
- zapewnienie warunków do właściwego rozwoju,
- praca z rodziną dziecka,
- współpraca z instytucjami wspierającymi rodziny.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2008 r.:

Oferta placówki jest skierowana do dzieci i ich rodzin. W 2008 r. opieką objęto 67 wychowanków.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- bieżące potrzeby remontowe (malowanie pomieszczeń, częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remont dachu na budynku grupy usamodzielnienia, ogrodzenie terenu, zagospodarowanie na cele rekreacyjne przejętej w użytkowanie działki),

- przeorganizowanie systemu pracy placówki na system niezależnych mieszkań (praca w małych grupach wychowawczych do 10 osób, zlokalizowanych w odrębnych mieszkaniach lub wolno stojących budynkach w mieście).

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Łazach

ul. Brzozowa 19, 42-450 Łazy.

1. Podmiot prowadzący:

Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne, ul. Bolesławska 23, 32-310 Klucze.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku. Prowadzi naukę obowiązkowości i systematyczności, co jest konieczne w przypadku podjęcia pracy po zakończeniu rehabilitacji.

Terapia dla uczestników jest prowadzona w 7 pracowniach: gospodarstwa domowego, informatycznej, arteterapii, technicznej, plastycznej, zoologicznej i ogólnorozwojowej. Każda z pracowni usprawnia uczestników w innej dziedzinie. Program terapii w pracowniach jest dostosowany do psychofizycznych możliwości uczestnika. Poza zajęciami przewidzianymi w poszczególnych pracowniach każdy z uczestników może brać udział w zajęciach ruchowych na sali gimnastycznej.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Warsztaty przeznaczone są dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności ze skierowaniem na zajęcia w Warsztatach Terapii Zajęciowych. Uczestnicy są mieszkańcami dwóch gmin Łazy i Ogrodzieniec. Osoby spoza miasta są dowożone na zajęcia samochodem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Zawierciu

ul. Sienkiewicza 66, 42-200 Zawiercie.

1. Podmiot prowadzący:

Regionalna Fundacja Pomocy Niewidomym, ul. Dąbrowskiego 55A, 41-500 Chorzów.

2. Co oferuje (zakres usług):

Jednostka realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku. Prowadzi naukę obowiązkowości i systematyczności, co jest konieczne w przypadku podjęcia pracy po zakończeniu rehabilitacji.

Terapia zajęciowa prowadzona jest w 7 pracowniach terapeutycznych: gospodarstwa domowego, tekstylno-krawieckiej, wikliniarskiej, plastycznej, ceramicznej, technicznej i multimedialnej.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i liczba klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do osób niepełnosprawnych (od 16. do 65. roku życia), posiadających w orzeczeniach o niepełnosprawności wskazanie do korzystania z terapii zajęciowej.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, iż przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu działa Powiatowy Punkt Poradnictwa Rodzinnego. W 2008 roku ze świadczonych w nim porad prawnika i psychologa skorzystało 294 mieszkańców powiatu. Ważną rolę w systemie wsparcia specjalistycznego w powiecie odgrywa również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zawierciu. Jednostka ta realizuje zadania poprzez:

1. Działalność diagnostyczną i orzeczniczą – problemami i przyczynami najczęściej zgłaszanymi do konsultacji i diagnozy były:
 - zaburzenia i dysharmonia w rozwoju dzieci i młodzieży, w tym dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
 - trudności w nauce o uogólnionym i specyficznym charakterze (dysleksja);
 - trudności wychowawcze na tle dysfunkcji w rozwoju emocjonalnym, społecznym, nadpobudliwości psychoruchowej;
 - przemoc rówieśnicza i w rodzinie;
 - problem uzależnień i współuzależnień (ucznia, w rodzinie);
 - zaburzenia zachowania i emocji w okresie adolescencji, w tym np. zachowania suicydalne, zaburzenia w odżywianiu – anoreksja, bulimia;
 - zaburzenia i wady wymowy;
 - poradnictwo zawodowe;
2. Działalność terapeutyczną na terenie Poradni i placówek:
 - terapia indywidualna w zależności od problemu, np. głębokie dysfunkcje rozwojowe bądź zaburzenia o charakterze psychiatrycznym,
 - terapia grupowa, np. specyficzne trudności w nauce (dysleksja), nadpobudliwość psychoruchowa, zachowania agresywne, dla dzieci z rodzin alkoholowych, wczesne wspomaganie rozwoju,
 - grupa wsparcia dla rodziców – punkty konsultacyjne dla rodziców i nauczycieli rodziców z dysfunkcjami wzroku, słuchu, autystycznych, z chorobą nowotworową.

3. Działalność profilaktyczną i psychoedukacyjną na terenie szkół i placówek (np. zachowania agresywne, interwencja kryzysowa, spotkania integracyjne, treningi antystresowe, doradztwo zawodowe);
4. Prelekcje i spotkania z rodzicami na terenie placówek oświatowych;
5. Szkolenia rad pedagogicznych zgodnie ze zgłoszoną tematyką.

W roku szkolnym 2007/2008 w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu przyjęto w sumie 1.714 dzieci i młodzieży z powiatu zawierciańskiego (najczęściej byli oni kierowani na wniosek rodziców, placówki i szkoły). W poniższej tabeli przedstawiono działalność diagnostyczną Poradni.

Tabela 32. Diagnozy przeprowadzone przez PPP w Zawierciu w roku szkolnym 2007/2008

kategoria osób	liczba badań			
	pedagogicznych	psychologicznych	logopedycznych	lekarskich
dzieci do 3. roku życia	50	4	20	7
dzieci w wieku przedszkolnym	190	123	289	49
uczniowie szkół podstawowych	630	524	103	105
uczniowie gimnazjów	218	362	18	54
uczniowie szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych	119	98	5	19
młodzież nieucząca się i niepracująca	3	2	0	0

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu.

W roku szkolnym 2007/2008 pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu przeprowadzili w sumie 2.992 diagnozy, w tym 81 dzieci do 3. roku życia, 651 dzieci w wieku przedszkolnym, 1.362 uczniów szkół podstawowych, 652 uczniów gimnazjów, 241 uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych oraz 5 osób nieuczących się i niepracujących.

W poniższej tabeli przedstawiono formy pomocy udzielonej dzieciom i młodzieży oraz nauczycielom, rodzicom i wychowawcom w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu.

Tabela 33. Formy pomocy udzielonej przez PPP w Zawierciu dzieciom i młodzieży oraz nauczycielom, rodzicom i wychowawcom w roku szkolnym 2007/2008

formy pomocy pośredniej udzielonej dzieciom i młodzieży		liczba osób objętych pomocą
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów	z uszkodzonym słuchem	7
	z uszkodzonym wzrokiem	3
	z niepełnosprawnością ruchową	10
	z przewlekłą chorobą	0
	z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	32
	z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym	13
	z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	7
	z autyzmem	6
	z niepełnosprawnościami sprzężonymi	10
	z zaburzeniami zachowania, zagrożonych niedostosowaniem społecznym i zagrożonych uzależnieniem	4
	niedostosowanych społecznie	0
Orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania		71
Opinie w sprawie	wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka	18
	przyspieszenia obowiązku szkolnego	0
	odroczenia obowiązku szkolnego	17
	pozostawienia ucznia kl. I-III na drugi rok	4
	zwolnienia z nauki drugiego języka obcego	0
	kwifikowania do klas terapeutycznych	0
	dostosowania wymagań edukacyjnych	234
	dysfunkcji (sprawdziany i egzaminy gimnazjalne, dojrzałości/maturalne, zawodowe)	166
	udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki	0
	przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy	22
	ograniczonej możliwości wyboru kierunku kształcenia	3
	skierowania do domów wczasów dziecięcych	0
formy pomocy bezpośredniej udzielonej dzieciom i młodzieży		liczba osób objętych pomocą
i (liczba osób objętych pomocą)	zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	35
	terapia logopedyczna	268
	socjoterapia	9
	zajęcia z uczniami zdolnymi	4
	terapia dla zagrożonych uzależnieniem	2
	zajęcia aktywizujące wybór zawodu	752
	ćwiczenia rehabilitacyjne	0
	inne formy pomocy indywidualnej	182

	inne formy pomocy grupowej	1.497
	porady bez badań i po badaniach przesiewowych	161
	badania przesiewowe słuchu programem „Słyszę”	345
	badania przesiewowe wzroku programem „Widzę”	25
	porady udzielone w Młodzieżowym Telefonie Zaufania	0
	formy pomocy udzielonej nauczycielom, rodzicom i wychowawcom	liczba osób objętych pomocą
	treningi	0
	warsztaty	66
	terapię rodzin (liczba rodzin)	0
	udział w radach pedagogicznych (liczba spotkań)	49
	prelekcje, wykłady (liczba spotkań)	24
	inne	541

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu.

W roku szkolnym 2007/2008 pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu wydali łącznie 92 orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym najwięcej dotyczących uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (32), a także 71 orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania.

W omawianym okresie pracownicy Poradni wydali 464 opinie, z których najwięcej dotyczyło: dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia (234), dysfunkcji – dostosowania warunków i form sprawdzianów i egzaminów gimnazjalnych, maturalnych, zawodowych do indywidualnych potrzeb ucznia (166), przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy (22), wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (18), odroczenia rozpoczęcia przez dziecko obowiązku szkolnego (17), poza tym wydano 588 innych opinii.

W roku szkolnym 2007/2008 pracownicy PPP objęli pomocą bezpośrednią łącznie 3.280 osób, w tym m.in. w zajęciach aktywizujących wybór zawodu wzięły udział 752 osoby, w terapii logopedycznej – 268 osób, w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych – 35 osób, zaś z innych form pomocy grupowej skorzystało 1.497 osób, a z innych form pomocy indywidualnej – 182 osoby. Badania przesiewowe słuchu programem „Słyszę” przeprowadzono wśród 345 osób, a badania przesiewowe wzroku programem „Widzę” – wśród 25 osób. Porad bez badań i po badaniach przesiewowych udzielono 161 osobom.

Pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu udzielali w roku szkolnym 2007/2008 pomocy nauczycielom, rodzicom i wychowawcom. W warsztatach uczestniczyło 66 osób. Zorganizowano też 49 rad pedagogicznych i 24 prelekcje i wykłady. Ponadto z innych form pomocy skorzystało w sumie 541 osób.

10. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności powiatu zawierciańskiego i gmin wchodzących w jego skład wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w powiecie zawierciańskim mieszkało 18.957 osób niepełnosprawnych (9.169 mężczyzn i 9.788 kobiet), w tym 15.540 osób niepełnosprawnych prawnie i 3.417 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności powiatu wynosił 15%, a w poszczególnych gminach powiatu oscylował między 10,7 a 22,1%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w gminach powiatu w 2002 roku

lp.	nazwa jednostki	liczba osób niepełnosprawnych	udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy (w %)
1.	Irządze	320	10,7
2.	Kroczyce	787	12,8
3.	Łazy	2.286	14,2
4.	Ogrodzieniec	1.571	16,4
5.	Pilica	1.609	17,1
6.	Poręba	1.437	16,2
7.	Szczekociny	1.110	12,8
8.	Włodowice	717	13,6
9.	Zawiercie	8.007	14,8
10.	Żarnowiec	1.113	22,1

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku problem niepełnosprawności w największym stopniu dotyczył gminę Żarnowiec, w której osoby niepełnosprawne stanowiły ponad 1/5 ogółu mieszkańców. Duży

odsetek osób dotkniętych niepełnosprawnością mieszkał także w gminach Pilica, Ogrodzieniec i Poręba (odpowiednio 17,1, 16,4 i 16,2%), nieco mniejszy w mieście Zawierciu (14,8%) i gminie Łazy (14,2%). W najmniejszym zakresie problem niepełnosprawności występował w gminie Irządze (10,7%).

Orzecznictwo w sprawie niepełnosprawności prowadzi w powiecie zawierciańskim Zespół do Spraw Orzekania Niepełnosprawności. Wydaje on, oprócz orzeczeń o zaliczeniu (lub niezaliczeniu osoby) powyżej 16 lat do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekkiego, umiarkowanego lub znacznego), legitymacje osób niepełnosprawnych (na podstawie aktualnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub ważnego orzeczenia o zaliczeniu do grupy inwalidzkiej) oraz karty parkingowe uprawniające do niestosowania się do niektórych znaków drogowych.

W 2009 roku do Zespołu, w skład którego wchodził: przewodniczący i sekretarz zespołu, lekarze psychiatra, internista, okulista, chirurg-ortopeda, pediatra, neurolog, 2 pracowników socjalnych, pedagog, doradca zawodowy, pedagog-doradca zawodowy i psycholog, wpłynęło 2.475 wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (o 382 więcej niż w roku poprzednim), w tym 2.237 wniosków dotyczących osób powyżej 16. roku życia. Podczas 133 posiedzeń Zespół wydał 2.378 orzeczeń o niepełnosprawności (245 z nich w odniesieniu do osób do 16 lat), w tym odpowiednio 453, 957 i 614 orzeczeń o zaliczeniu do znacznego, umiarkowanego i lekkiego stopnia niepełnosprawności oraz, w przypadku osób do 16. roku życia, 171 orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych (183 – decyzje odmowne), a także podjął decyzje w sprawie wydania 698 legitymacji osób niepełnosprawnych oraz 433 kart parkingowych.

W 2002 roku 10.860 osób niepełnosprawnych w powiecie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one prawie 14% ogółu ludności powiatu będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (7.584 osoby), których odsetek wśród osób starszych w powiecie wynosił 34,5%. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	511	2,7%	2%

osoby w wieku produkcyjnym	10.860	57,3%	13,9%
osoby wieku poprodukcyjnym	7.584	40%	34,5%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku największe grupy wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w powiecie stanowiły osoby z wykształceniem średnim i podstawowym ukończonym (odpowiednio 33.231 i 32.651 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił odpowiednio 30,4 i 29,9%. Liczną grupę tworzyły również osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (25.559 osób). Odsetek tych osób w ogóle ludności dotkniętych niepełnosprawnością wynosił 23,4%.

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych mieszkających w powiecie w 2002 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Osoby niepełnosprawne w powiecie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
wyższe	8.896	8,1%
policealne	3.508	3,2%
średnie	33.231	30,4%
zasadnicze zawodowe	25.559	23,4%
podstawowe ukończone	32.651	29,9%
podstawowe nieukończone	4.666	4,3%
nieustalony	809	0,7%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Poziom posiadanej wykształcenia jest jednym z czynników wpływających w istotny sposób na funkcjonowanie osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Dane szczegółowe na temat aktywności ekonomicznej mieszkańców powiatu w 2002 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w powiecie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	2.464	13%
aktywni zawodowo bezrobotni	665	3,5%
bierni zawodowo	15.737	83%

nieustalony status na rynku pracy	91	0,5%
-----------------------------------	----	------

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w powiecie była bierna zawodowo (15.737 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 83%. Aktywnych zawodowo było 3.129 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (2.464 osoby).

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja, w tym rehabilitacja społeczna. Ma ona na celu umożliwianie osobom dotkniętym niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym. Jest ona realizowana przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i polega przede wszystkim na:

- wyrabianiu zaradności osobistej i pobudzaniu aktywności społecznej,
- wyrabianiu umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- likwidacji barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowaniu w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Poniższe tabele zawierają dane na temat realizowanych w powiecie zawierciańskim zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. W pierwszej kolejności odnoszą się one do środków finansowych przeznaczonych na ten cel w latach 2006-2009.

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2006-2009

środki finansowe przeznaczone na:	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	387.321 zł	396.713 zł	451.464 zł	203.992 zł
dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych	466.623 zł	498.726 zł	553.293 zł	387.658 zł
likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	599.709 zł	500.711 zł	586.129 zł	388.224 zł
likwidację barier architektonicznych w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami	106.260 zł	0 zł	71.000 zł	0
likwidację barier transportowych w ramach	447.855 zł	0 zł	83.000 zł	0

Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami				
Warsztaty Terapii Zajęciowej	768.402 zł	812.837 zł	887.833 zł	978.669 zł
dofinansowanie przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki	58.082 zł	60.371 zł	56.583 zł	0
razem	2.834.252 zł	2.269.358 zł	2.689.302 zł	1.958.543 zł

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

Tabela 39. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w latach 2006-2009

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych	596 (z 394 opiekunami)	529 (z 257 opiekunami)	471 (z 291 opiekunami)	319 (z 130 opiekunami)
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	<i>59 (z 51 opiekunami)</i>	<i>61 (z 56 opiekunami)</i>	<i>64 (z 62 opiekunami)</i>	<i>63 (z 62 opiekunami)</i>
liczba osób, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych	637	645	763	642
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	<i>113</i>	<i>136</i>	<i>116</i>	<i>121</i>
liczba osób, którym zlikwidowano bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się	130	105	113	91
<i>w tym liczba dzieci i młodzieży</i>	<i>32</i>	<i>37</i>	<i>33</i>	<i>25</i>
liczba przeprowadzonych inwestycji w zakresie likwidacji barier architektonicznych w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami	2	0	1	0
liczba przeprowadzonych inwestycji w zakresie likwidacji barier transportowych w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami	4	0	1	0
liczba osób uczestniczących w Warsztatach Terapii Zajęciowej	60 osób dorosłych	65 osób dorosłych	65 osób dorosłych	70 osób dorosłych
liczba przedsięwzięć dofinansowanych w zakresie sportu, kultury i turystyki	15	18	16	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

W latach 2006-2009 wysokość wydatków na rehabilitację społeczną w powiecie ulegała wahaniom (od 2.834.252 zł w 2006 r. poprzez 2.269.358 zł w 2007 r. i 2.689.302 zł w 2008 r. do 1.958.543 zł w 2009 r.). Wpływ na taki stan rzeczy miał w głównej mierze limit środków finansowych ustalany w danym roku przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, którego konsekwencją była potrzeba stosowania dodatkowych kryteriów przy ocenie wniosków o wsparcie. Generalnie w analizowanym okresie stale zwiększały się

środki finansowe przeznaczone na dofinansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej. Wahaniom ulegały z kolei wydatki na realizację pozostałych zadań, w tym prowadzoną w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami oraz na dofinansowanie przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury i turystyki.

Posiadane środki finansowe wpływały na zakres świadczonej rehabilitacji społecznej oraz liczbę osób nią objętych. W latach 2006-2009 miał miejsce wzrost liczby osób, którym dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych, spadek liczby osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych, wahaniom ulegała natomiast liczba osób, którym zlikwidowano bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się, a także liczba przedsięwzięć dofinansowanych w zakresie sportu, kultury i turystyki. Ponadto, dzięki udziałowi powiatu w Programie Wyrównywania Różnic Między Regionami, w 2006 i 2008 roku zlikwidowano bariery architektoniczne w budynkach ZOZ-ów w Ogrodzieńcu, Porębie i Żarnowcu oraz zakupiono 2 autobusy komunikacji miejskiej i 3 busy.

Innym, równie ważnym rodzajem rehabilitacji prowadzonej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych jest rehabilitacja zawodowa. Jej celem jest ułatwienie osobie dotkniętej niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Rehabilitacja zawodowa realizowana jest przez Powiatowy Urząd Pracy i obejmuje:

- prowadzenie poradnictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
- zwracanie osobie niepełnosprawnej wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy,
- zwracanie pracodawcy kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,
- refundację pracodawcy wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnionej osoby niepełnosprawnej,
- zwracanie pracodawcy kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu,
- przyznawanie osobie niepełnosprawnej jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego przez osobę niepełnosprawną na kontynuowanie działalności gospodarczej albo własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego.

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące dofinansowania rehabilitacji zawodowej w powiecie zawierciańskim w latach 2006-2009.

Tabela 40. Dofinansowanie rehabilitacji zawodowej w powiecie w latach 2006-2009

formy pomocy	liczba zrealizowanych wniosków				wydatkowana kwota (w zł)			
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
zwrocenie kosztów wyposażenia stanowiska pracy (w latach 2006-2007 przystosowania stanowiska pracy)	0	0	6	0	0	0	222.779	0
przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej	1	0	5	1	0 (nie udzielono)	0	115.000	40.000
zwrocenie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy	4	14	32	20	13.091	40.674	64.916	113.096
organizowanie szkoleń	16	16	11	22	19.152	18.162	22.456	37.593

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu.

W latach 2006-2009 zmianom ulegała liczba wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne o zwrot poniesionych wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy (4 w 2006 r., 14 w 2007 r., 32 w 2008 r., 20 w 2008 r.). Rosła natomiast wysokość kwot przeznaczanych na ten cel (z 13.091 zł w 2006 r. do 113.096 zł w 2009 r.). W analizowanym okresie zwiększeniu ulegały również środki finansowe wydatkowane na organizację szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych (z 19.152 zł w 2006 r. do 37.593 zł w 2009 r.), choć liczba samych szkoleń ulegała wahaniom (po 16 w latach 2006-2007, 11 w 2008 r., 22 w 2009 r.). Ponadto w 2008 roku w oparciu o 6 wniosków zwrócono pracodawcom koszty wyposażenia stanowisk pracy dla osób dotkniętych niepełnosprawnością (na łączną kwotę 222.779 zł), a w latach 2008-2009 pozytywnie rozpatrzono odpowiednio 5 i 1 wniosek osób niepełnosprawnych o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (na łączną kwotę odpowiednio 115.000 i 40.000 zł).

W uzupełnieniu powyższych danych należy dodać, iż w latach 2006-2007, w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami, utworzono w powiecie zawierciańskim odpowiednio 4 i 12 stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych (u 3 i 5 pracodawców). Koszt tych przedsięwzięć wyniósł: w 2006 roku – 106.851 zł, a w 2007 roku 250.571 zł.

11. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych powiatu zawierciańskiego badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. starosty, burmistrzów i wójtów, radnych, naczelników wydziałów Starostwa Powiatowego, kierowników jednostek pomocy społecznej, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców powiatu. Do analizy przedłożono w sumie 31 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w powiecie.

Atuty powiatu

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty powiatu. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne w atrakcyjnym turystycznie regionie Jury Krakowsko-Częstochowskiej, stwarzającym możliwości rozwoju bazy rekreacyjnej i turystycznej. Duże znaczenie przywiązywali również do przebiegających przez teren powiatu ważnych szlaków komunikacyjnych, co z kolei mogłoby mieć korzystny wpływ na rozwój inwestycji, zwłaszcza że, jak wskazywali, terenów z przeznaczeniem pod ewentualną działalność produkcyjną i usługową jest w powiecie dostatek. Mieszkańcy dopatrywali się także atutów w sprawnym funkcjonowaniu jednostek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych. Nieliczni nie potrafili wskazać żadnych atutów powiatu.

Słabe strony powiatu

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony powiatu. Najistotniejszymi mankamentami podkreślanymi przez respondentów są: duże bezrobocie, niewielka liczba zakładów pracy i brak perspektyw na poprawę tej sytuacji. W zakresie infrastruktury drogowej badani wskazywali na złą jakość dróg, brak obwodnicy oraz słabą komunikację na terenach wiejskich. Według ankietowanych bolączką powiatu jest także zła sytuacja mieszkaniowa, szczególnie młodych rodzin.

Analizując słabe strony powiatu, respondenci wspominali także o utrudnionym dostępie do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, wskazywali na szczególnie złą kondycję szpitala powiatowego oraz brak ośrodków leczących uzależnienia.

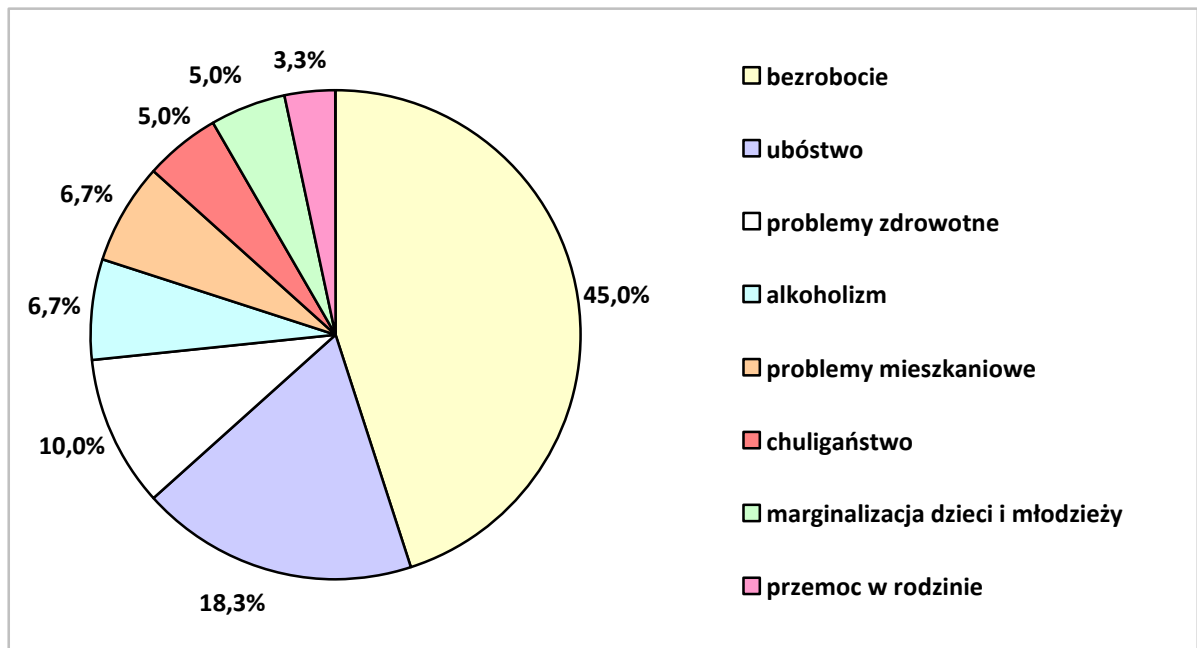
Ankietowani jako słabą stroną swojego powiatu wskazywali ogólnie niski poziom życia jego mieszkańców, starzenie się społeczeństwa, a także takie niekorzystne zjawiska, jak dziedziczenie biedy i uzależnianie się mieszkańców od świadczeń z pomocy społecznej.

W badaniu respondenci wskazali również na zmiany, jakie ich zdaniem winny zostać dokonane, aby jakość życia mieszkańców uległa poprawie. Najczęściej wspominali o pilnej potrzebie zmniejszenia bezrobocia poprzez m.in. tworzenie nowych miejsc pracy i dogodnych warunków dla potencjalnych inwestorów. Uznali również, że należy unowocześnić infrastrukturę komunikacyjną, poprawić stan dróg, przyspieszyć budowę obwodnicy, zwiększyć liczbę miejsc parkingowych.

W opinii badanych w powiecie pilnie potrzebne jest rozszerzenie sieci wsparcia dla rodzin borykających się z problemami wychowawczymi, należy też utworzyć punkt interwencji kryzysowej, zintegrować działania pomocowe w odniesieniu do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, otworzyć dom pomocy społecznej oraz schronisko dla bezdomnych. Do ważnych działań koniecznych do wykonania w najbliższym czasie ankietowani zaliczyli również reorganizację szpitala powiatowego i pogotowia ratunkowego oraz konieczność ułatwienia dostępu do lekarzy specjalistów i terapeutów. Pożądaną zmianą w opinii badanych byłoby także wzmocnienie promocji powiatu w zakresie turystyki regionalnej.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

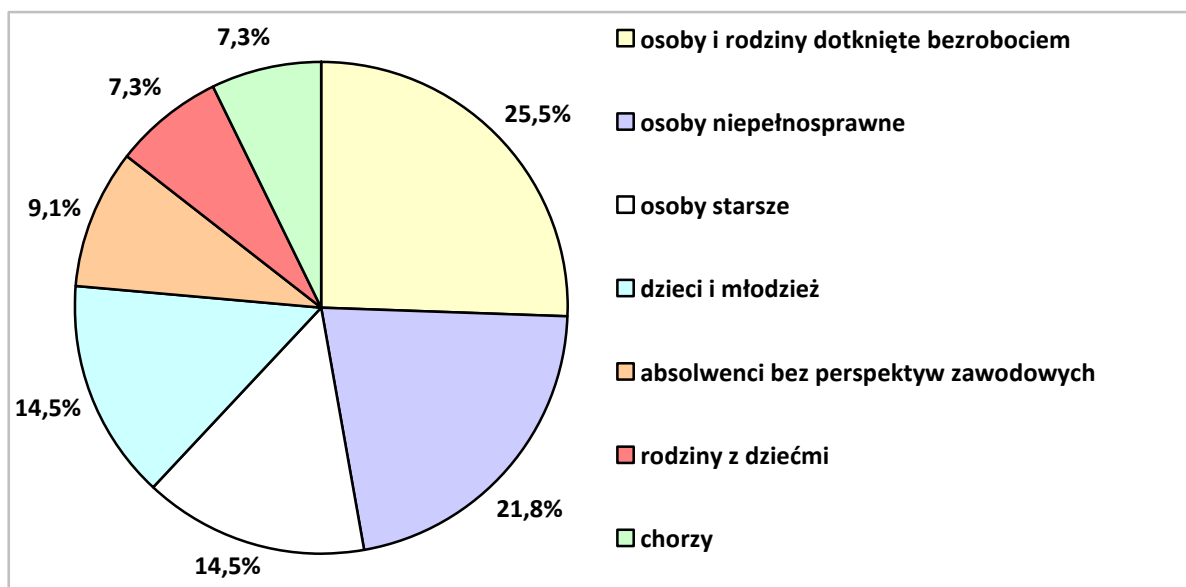
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców powiatu, respondenci zaliczyli bezrobocie (45%) oraz będące jego konsekwencją ubóstwo (18,3%). Prawie wszyscy spodziewają się intensyfikacji problemu w najbliższej przyszłości. Jedynie pojedyncze głosy wskazywały na to, że negatywne zjawisko można by ograniczyć wskutek intensywnych działań władz lokalnych. 10% respondentów wskazało, że ich zdaniem istotnym problemem występującym na terenie powiatu jest problem zdrowotny – niektórzy precyzowali, że mają na myśli zwiększoną zachorowalność mieszkańców, inni, że utrudniony dostęp do opieki medycznej i drogie leki. Wszyscy, którzy wskazali ten problem, spodziewają się jego intensyfikacji, niektórzy zaznaczyli, że zahamować go mogłaby tylko gruntowna reforma systemu opieki zdrowotnej.

Alkoholizm i problemy mieszkaniowe to także często wskazywane kłopoty mieszkańców, wymieniło je po 6,7% badanych. W dalszej kolejności respondenci wymienili m.in. chuligaństwo (5%), marginalizację dzieci i młodzieży (5%) oraz przemoc w rodzinie (3,3%). Prawie wszyscy badani przewidują także, że wymienione przez nich problemy będą się intensyfikować.

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w powiecie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w powiecie

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w powiecie, są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem (25,5%) oraz osoby niepełnosprawne (21,8%). Po 14,5% wskazało, że są to osoby starsze oraz dzieci i młodzież. Zdaniem respondentów z ciężarem problemów społecznych zmagają się także absolwenci bez perspektyw zawodowych (9,1%) oraz rodziny z dziećmi i osoby chore (po 7,3%).

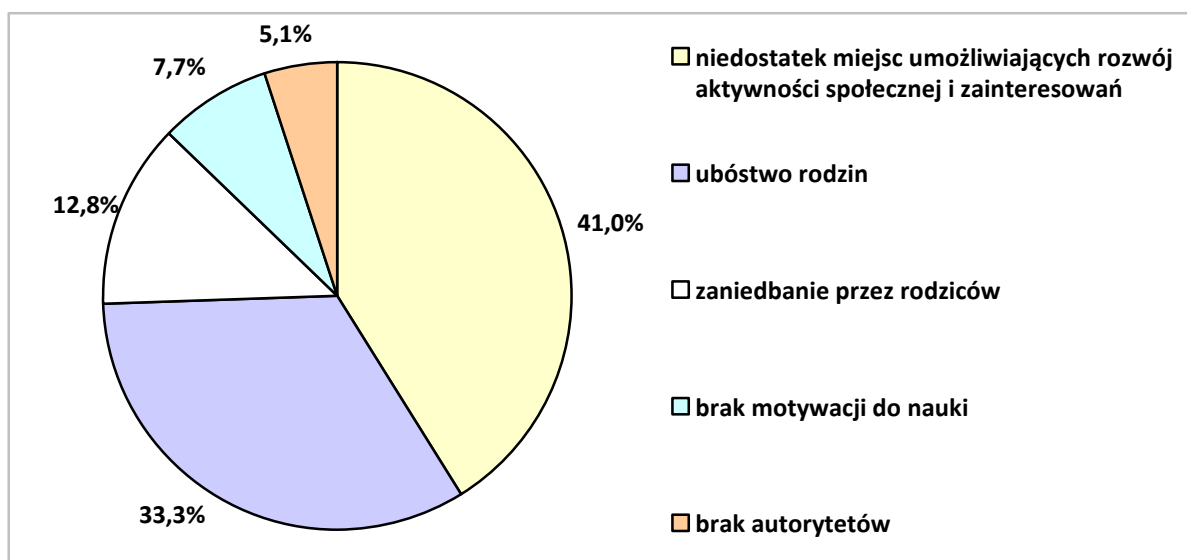
Przedstawiony wykres obrazuje jedynie najczęściej wymieniane przez respondentów grupy odczuwające w sposób zauważalny skutki problemów społecznych. W sumie badani wymienili ich ponad dwadzieścia. Oprócz wymienionych wyżej i przedstawionych na wykresie, w wykazie grup społecznych doświadczających skutki problemów społecznych znaleźli się także: emeryci, osoby niezaradne życiowo, rodziny wielodzietne, osoby w wieku powyżej 50 lat, które utraciły pracę, a nie mają prawa do emerytury, dzieci, którymi w zastępstwie rodziców poszukujących zarobku za granicą opiekują się dziadkowie, mieszkańcy terenów wiejskich i inni.

Ankietowani wypowiedzieli się także na temat przyczyn najistotniejszych trudności w funkcjonowaniu rodzin. W czołówce znajdują się: brak pracy, brak dochodów i niskie zarobki. Przeszkodą w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin są także dotyczące mieszkańców patologie społeczne, a wśród nich najczęściej wymieniany jest alkoholizm.

Także w tym miejscu respondenci zauważyli problemy wynikające z rozłąki rodzin w związku z poszukiwaniem i podejmowaniem pracy za granicą. Inne wskazane przyczyny trudności w funkcjonowaniu rodzin to m.in.: problemy mieszkaniowe, problemy opiekuńczo-wychowawcze, brak odpowiedniej edukacji, brak dobrych rozwiązań dotyczących opieki nad dzieckiem, źle funkcjonująca służba zdrowia.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie barier i problemów, które w sposób najistotniejszy ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Bariery i problemy w sposób najistotniejszy ograniczające możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych barierą, która w zasadniczy sposób ogranicza możliwości funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie, jest przede wszystkim niedostatek miejsc, w których można by rozwijać aktywność społeczną, zainteresowania i pasje. Tak wskazało 41% badanych. Inną, istotną przyczyną jest ubóstwo rodzin, które uniemożliwia zaspokajanie jakichkolwiek innych potrzeb poza podstawowymi (33,3%).

Blisko 13% badanych wskazało zaniedbanie przez rodziców jako wiodącą przyczynę nieprawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży, 7,7% uznało, że jest to brak motywacji do nauki, skoro w perspektywie nie ma dobrej pracy i zarobków, a 5,1% respondentów winą obarczyło powszechny brak autorytetów.

Wykres przedstawia jedynie najczęściej wymieniane przez badanych bariery i problemy ograniczające możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży

zamieszkującej powiat. Ankietowani wymienili jednak wiele innych powodów, przytoczenie których uznajemy tu za zasadne dla zobrazowania całej skali problemu. Są to m.in. uzależnienie od Internetu, niska samoocena wynikająca z trudnej sytuacji materialnej rodziców, brak pracowników socjalnych w placówkach oświatowych, mało miejsc w przedszkolach, brak pomocy psychologiczno-pedagogicznej, brak aktywnych form wypoczynku.

Co zrobić, aby skuteczniej pomagać osobom niepełnosprawnym w powiecie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w powiecie w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych. Na pierwszym miejscu ankietowani wskazali, że winno to być usunięcie barier architektonicznych, a więc przystosowanie budynków, chodników, przystanków i przejść dla pieszych do specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych

Skuteczna pomoc osobom niepełnosprawnym to, w opinii badanych, także więcej miejsc pracy i rozwój systemu edukacji i przygotowania zawodowego pod kątem potrzeb rynku pracy. Ankietowani wskazali także, że pomocne mogłoby być organizowanie imprez integracyjnych. Właściwa pomoc osobom niepełnosprawnym, jak wynika z ankiety, to również łatwiejszy dostęp do lekarzy specjalistów, rehabilitacji i terapii.

Do ważnych działań respondenci zaliczyli także stworzenie możliwości załatwiania spraw urzędowych drogą elektroniczną. Pojedyncze wskazania dotyczyły prawa do bezpłatnego leczenia i rehabilitacji, zapewnienia pomocy prawnej, stworzenia placówek wsparcia i warsztatów terapii w każdej gminie.

Działalność organizacji pozarządowych w powiecie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także organizacje pozarządowe działające w powiecie pod kątem ich działalności i możliwości przyczynienia się do niwelowania problemów społecznych mieszkańców. W opinii ankietowanych działające na terenie powiatu organizacje winny skupić się w swej działalności przede wszystkim na walce z patologiami, wspieraniu niepełnosprawnych oraz organizowaniu wolontariatu. Bardzo potrzebne byłyby także pomoc osobom bezrobotnym w poszukiwaniu pracy oraz działania aktywizujące osoby starsze i niepełnosprawne.

Organizacje pozarządowe winny także zająć się organizowaniem czasu wolnego dzieci i młodzieży, upowszechnianiem sportu i turystyki, profilaktyką i promocją zdrowia. W opinii badanych działalność organizacji pozarządowych powinna polegać też na pozyskiwaniu środków z funduszu europejskiego i wspieraniu inicjatyw lokalnych.

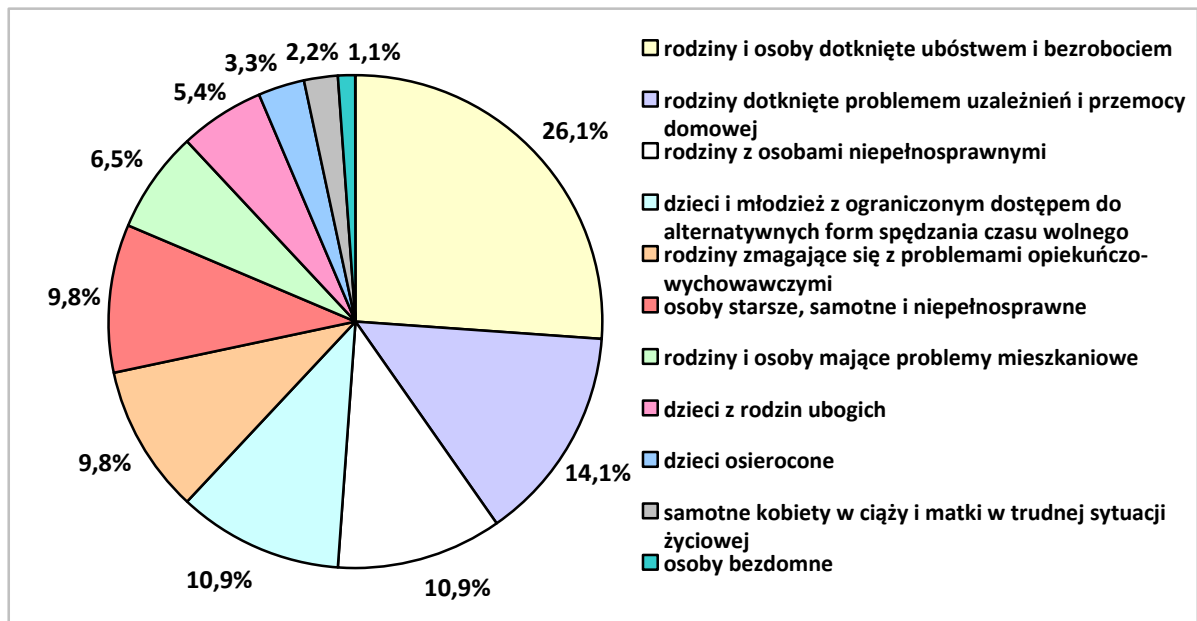
Ankietowani wypowiedzieli się także w sposób ogólny, co do potrzeby świadczenia przez organizacje pozarządowe pomocy materialnej, a jako adresatów wsparcia wymieniali m.in. samotne matki, bezdomnych, dzieci z rodzin ubogich.

W dalszej części ankiety respondenci wskazywali także, w jaki sposób instytucja lub organizacja, którą reprezentują, może przyczynić się do zmniejszenia skali lokalnych problemów społecznych. Najwięcej respondentów deklaroowało możliwość tworzenia miejsc pracy dla niepełnosprawnych, edukację rodzin i rozwijanie umiejętności społecznych oraz pomoc rodzinom w sytuacjach kryzysowych, a także pomoc finansową, materialną i prawną różnym grupom społecznym.

Niektórzy swoją ofertę pomocy wyrażali w sposób bardzo ogólny i hasłowy, deklarując np. walkę z niepełnosprawnością, znajomość podopiecznych i ich problemy, posiadanie realnego planu rozwiązania problemów społecznych, inni natomiast definiowali swoje możliwości bardzo szczegółowo, deklarując m.in. organizowanie przejazdów dla niepełnosprawnych, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, prowadzenie magazynu odzieży używanej czy pomoc w udostępnianiu mieszkań dla osób ubogich.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły grup, które w opinii respondentów winny zostać objęte szczególną troską w trakcie działań podejmowanych w ramach powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Grupy „szczególnej troski” w powiecie

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość badanych (26,1%) stwierdziła, że samorząd winien objąć szczególną troską osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. 14,1% uznało, że taka uwaga władz należy się rodzinom dotkniętym problemem uzależnień i przemocy domowej. Po 10,9% ankietowanych stwierdziło, że szczególną opieką należy objąć rodziny z osobami niepełnosprawnymi oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Uwagi i pomocy w opinii respondentów wymagają także rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, szczególnie rodziny wielodzietne i niepełne oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (po 9,8%). 6,5% badanych uznało, że szczególną pomocą należy objąć rodziny i osoby mające problemy mieszkaniowe, a 5,4%, że dzieci z rodzin ubogich. Jako grupę „szczególnej troski” 3,3% badanych wskazało dzieci osierocone, a 2,2% samotne kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji życiowej, zaś 1,1% ankietowanych – bezrobotnych.

Odpowiadając na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji wskazanych powyżej grup, respondenci deklarowali, że ich zdaniem najważniejsze byłyby: zwiększenie liczby ośrodków z dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, udzielanie potrzebującym wsparcia finansowego adekwatnie do potrzeb, współdziałanie wszystkich instytucji w celu wypracowania kompleksowych działań pomocowych oraz budowa mieszkań socjalnych.

Ważnymi zadaniami, które należałoby podjąć, są w opinii respondentów działania zmierzające do poprawienia opieki medycznej, ułatwiające dostęp do lekarzy, terapeutów i usług opiekuńczych, zwiększające liczbę miejsc w hospicjum i zmniejszające odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej. Badani widzą także potrzebę tworzenia nowych miejsc pracy, zasadność promowania firm inwestujących na terenie powiatu i wszelkiego rodzaju pomoc dla osób poszukujących pracy.

Z analizy ankiet wynika, że mieszkańcy oczekują także konkretnej pomocy finansowej, w ich opinii winny to być: zwiększenie kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej, specjalne zapomogi dla długotrwale bezrobotnych i wyższe dodatki mieszkaniowe.

W celu lepszej pomocy dzieciom, zdaniem respondentów należy większą ich liczbę objąć opieką zastępczą i dozorem kuratora, uruchomić pogotowie opiekuńcze, organizować dla nich bezpłatny letni wypoczynek i skuteczniej rozwiązywać problemy edukacyjne.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2009 roku w powiecie zawierciańskim funkcjonowało 239 organizacji pozarządowych. Od 2010 roku samorząd powiatu posiada „Program współpracy powiatu zawierciańskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, na mocy którego ma możliwość podejmowania z nimi współpracy m.in. w następujących formach: zlecenie organizacjom realizacji zadań własnych powiatu; wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania tych kierunków; konsultowanie z organizacjami, odpowiednio co do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących ich działalności statutowej; tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym; wspólne rozpoznawanie potrzeb społeczności lokalnej i wspólne planowanie

działań służących zaspokojeniu potrzeb; pomoc dla organizacji w poszukiwaniu środków finansowych z innych źródeł, zwłaszcza pomoc w pozyskiwaniu przez organizacje pozarządowe partnerów zagranicznych i środków z funduszy międzynarodowych, w szczególności z Unii Europejskiej, oraz wsparcie lokalowe organizacji. Poniższe tabele przedstawiają dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w powiecie (wśród organizacji pogrubioną czcionką oznaczono te, z którymi współpracuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu).

Tabela 41. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia rejestrowe

lp.	nazwa	adres
1.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Zawierciańskiej	ul. Piastowska 1, 42-400 Zawiercie
2.	Towarzystwo Sympatyków Kromiołowa – Zawiercie	ul. Filaretów 1, 42-431 Kromiołów
3.	Klub Miłośników Dawnego Oręża Polskiego i Sztuki Walki Tym Orężem Signum Polonicum – Zawiercie	ul. Paderewskiego 51, 42-400 Zawiercie
4.	Zawierciańskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań”	ul. Powstańców Śląskich 6, 42-400 Zawiercie
5.	Stowarzyszenie „Daj Szansę” Pomocy Dzieciom i Osobom Kalekim – Niepełnosprawnym w Zawierciu	ul. Kijowska 6, 42-400 Zawiercie; ul. Zakładowa 67, 42-480 Poręba
6.	Towarzystwo Kulturalne im. T. Kościuszki w Szczekocinach	ul. Senatorska 2, 42-445 Szczekociny
7.	Stowarzyszenie Porozumienie Obywatelskie „Integracja Europejska”	ul. Wierzbowa 38, 42-400 Zawiercie
8.	Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej – Koryczany	Koryczany 13, 42-439 Żarnowiec
9.	Stowarzyszenie Kobiet Parków Jurajskich	ul. Zamkowa 19a, 42-440 Podzamcze
10.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Mieszkańców Gmin Powiatu Zawierciańskiego	ul. Powstańców Śląskich 6, 42-400 Zawiercie
11.	Stowarzyszenie Chorych z Przepukliną Oponowo-Rdzeniową RP	Biskupice 10, 42-436 Pilica
12.	Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Rozwoju Oświaty Wiejskiej w Żarnowcu	ul. Krakowska 34, 42-439 Żarnowiec
13.	Stowarzyszenie „Bractwo Rycerskie Ziemi Ogrodzienieckiej”	Biskupice 10, 42-436 Pilica
14.	Stowarzyszenie Kupców Zawierciańskich	ul. Hoża 8a, 42-400 Zawiercie
15.	Jurajskie Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej	Plac Wolności 42, 42-440 Ogrodzieniec
16.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi	ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice

	Góra Włodowska	
17.	Stowarzyszenie Amatorskich Sieci Komputerowych „Connect Networks”	ul. Piłsudskiego 52, 42-400 Zawiercie
18.	Jurajska Organizacja Turystyczna	ul. Piastowska 1, 42-400 Zawiercie
19.	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Żarnowieckiej	ul. Rynek 11, 42-439 Żarnowiec
20.	Zawierciańskie Stowarzyszenie Internautów w Zawierciu	ul. Dmowskiego 6/17, 42-400 Zawiercie
21.	Stowarzyszenie „Nobilito”	Plac Wolności 42, 42-440 Ogrodzieniec
22.	Stowarzyszenie Mieszkańców Miasta Poręba	ul. Mickiewicza 2, 42-480 Poręba
23.	Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Lokalnych	ul. Łabędzia 27, 42-400 Zawiercie
24.	Śląska Liga Walki z Rakiem, Koło w Zawierciu	ul. Paderewskiego 39/49, 42-400 Zawiercie
25.	Polski Związek Katolicko-Społeczny, Oddział w Zawierciu	ul. Dmowskiego 10/44, 42-400 Zawiercie
26.	Towarzystwo Rozwoju Samorządów Lokalnych „Pro Europa”	Lgota Murowana 91, 42-345 Kroczyce
27.	„Kier” Europejskie Stowarzyszenie Kierowców Zawodowych i Pracowników Transportu	ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 22, 42-400 Zawiercie
28.	Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej Ziemi Zawierciańskiej	ul. Dojazd 5k, 42-400 Zawiercie
29.	Śląskie Stowarzyszenie Edukacji Artystycznej	ul. Szymańskiego 2, 42-400 Zawiercie
30.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych	ul. Kasprowicza 9, 42-400 Zawiercie
31.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Perła Jury”	ul. Jesionowa 1, 42-450 Łazy
32.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Chruszczobród i Chruszczobród Piaski	ul. Mickiewicza 113, 42-450 Łazy
33.	Zawierciański Uniwersytet Trzeciego Wieku w Zawierciu	ul. Piastowska 1, 42-400 Zawiercie
34.	Uniwersytet Trzeciego Wieku w Łazach	ul. Jesionowa 1, 42-450 Łazy
35.	Stowarzyszenie Ostoja w Łazach	ul. Jesionowa 1, 42-450 Łazy
36.	Jurajski Klub Hodowców Gołębi Sportowych	ul. Stawowa 1, 42-450 Łazy
37.	Niezależna Alternatywa Wyborców	ul. Marszałkowska 3, 42-400 Zawiercie
38.	Towarzystwo „Polska Lokalna”	ul. Turystyczna 103 Kielkowice, 42-440 Ogrodzieniec
39.	Stowarzyszenie na rzecz Nieustającego Rozwoju „Vajra”	ul. Górnicza 97 Rudniki, 42-421 Włodowice
40.	Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim”	ul. Szkolna 2 Rokitno Szlacheckie, 42-450 Łazy
41.	Stowarzyszenie Szansa w Zawierciu	ul. Rataja 6, 42-400 Zawiercie

42.	Stowarzyszenie „Forum Inicjatyw Młodych”	ul. Osiedle 3 Maja 5d/5, 42-445 Szczekociny
43.	Stowarzyszenie „Wspólnie dla Zawiercia”	ul. Huldczyńskiego 16a, 42-400 Zawiercie
44.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich Zawada Pilicka	Zawada Pilicka 122, 42-446 Irządze
45.	Stowarzyszenie Koło Aktywnych Kobiet „W Kobietach Siła”	Woźniki 4, Woźniki Sadowie, 42-446 Irządze
46.	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych	Lgota Murowana 18, 42-425 Kroczyce
47.	Stowarzyszenie Polska Akademia Sztuki Kulinarnej zs. w Lgocie Murowanej	Lgota Murowana 29c, 42-425 Kroczyce
48.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Hucisku	Hucisko, ul. Skalny Widok 15, 42-421 Włodowice
49.	Stowarzyszenie Promocji Miast Jury „Jurajskie Portale Turystyczne”	ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 20s, 42-400 Zawiercie
50.	SPKU – Śląskie Stowarzyszenie Osób z Fenyloketonurią oraz Zaburzeniami Pokrewnymi	ul. Mylna 5, 42-400 Zawiercie
51.	Stowarzyszenie Przyjaciół Gimnazjum w Kroczycach	ul. Sienkiewicza 7, 42-425 Kroczyce
52.	Organizacja Techników Dostępu Linowego	ul. Spółdzielcza 3/15, 42-450 Łazy
53.	Stowarzyszenie Miłośników Jury Krakowsko-Częstochowskiej zs. w Kroczycach	ul. Przybyszów 17, 42-425 Kroczyce
54.	Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym oraz ich Rodzinom „Z Dobrego Serca”	ul. Rataja 29a, 42-400 Zawiercie
55.	Stowarzyszenie „Otwór” zs. w Porębie	ul. Armii Krajowej 82, 42-480 Poręba
56.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczyńne	ul. Bolesławska 23, 32-310 Klucze
57.	Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Mikołajewicach	Mikołajewice 25, 42-446 Irządze
58.	Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce, Koło w Zawierciu	ul. Bohaterów Westerplatte 2, 42-400 Zawiercie
59.	Towarzystwo Przyjaciół Jury Krakowsko-Częstochowskiej	ul. Kombatantów 19a, 42-400 Zawiercie
60.	Stowarzyszenie Kobiet w Pradłach „Iskra”	ul. Wyzwolenia 19, 42-425 Kroczyce
61.	Towarzystwo Jurajskie	ul. 3 Maja 23, 42-436 Pilica
62.	Niezależny Klub Młodzieżowy	Lgota Murowana 102, 42-425 Kroczyce

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 42. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia pożytku publicznego

lp.	nazwa	adres
1.	Fundacja „Podziel się z innymi” im. Henryki Rudzkiej	ul. Piłsudskiego 47, 42-400 Zawiercie
2.	„Fundacja Delphinus na rzecz Rehabilitacji Medycznej i Społecznej”	ul. Miechowska 6, 42-439 Żarnowiec
3.	Polski Czerwony Krzyż- Zarząd Rejonowy w Zawierciu	ul. Sienkiewicza 66, 42-400 Zawiercie
4.	Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej Ziemi Zawierciańskiej	ul. Dojazd 5k, 42-400 Zawiercie
5.	Związek Gmin Jurajskich	ul. Plac Wolności 42, 42-440 Ogrodzieniec
6.	Polski Związek Katolicko-Społeczny, Oddział Zawiercie	ul. Dmowskiego 10/44, 42-400 Zawiercie
7.	Stowarzyszenie „Daj Szansę” Pomocy Dzieciom i Osobom Kalekim – Niepełnosprawnym	ul. Kijowska 6, 42-400 Zawiercie
8.	Koło Śląska Liga Walki z Rakiem	ul. Blanowska, OSiR, 42-400 Zawiercie
9.	Polski Związek Niewidomych, Koło Terenowe w Zawierciu	ul. Sienkiewicza 66, 42-400 Zawiercie
10.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne	ul. Bolesławska 23, 32-310 Klucze
11.	Związek Harcerstwa Polskiego	ul. Sienkiewicza 1, 42-400 Zawiercie
12.	Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce, Koło w Zawierciu	ul. Bohaterów Westerplatte 2, 42-400 Zawiercie
13.	Stowarzyszenie Szansa w Zawierciu	ul. Rataja 6, 42-400 Zawiercie
14.	Fundacja Pomocy dla Szpitala w Zawierciu „AUXILIUM” im. dr Henryka Wnuka	ul. Miodowa 14, 42-400 Zawiercie
15.	Fundacja Pomocy Ubogim św. Rity z Cascia	ul. Szara 10, 41-200 Sosnowiec, Filia Fundacji: ul. Westerplatte 3, 42-400 Zawiercie

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia kultury fizycznej

lp.	nazwa	adres
1.	Miejski Klub Sportowy „FUJI” w Zawierciu	ul. Romantyczna 41, 42-400 Zawiercie
2.	Miejski Klub Sportowy w Porębie	ul. Mickiewicza 3, 42-480 Poręba
3.	Młodzieżowy Klub Sportowy „ORKAN” w Chruszczobrodzie	ul. Mickiewicza 182, 42-450 Chruszczobród
4.	Zawierciański Klub Karate w Zawierciu	ul. Huldczyńskiego 11/45, 42-400 Zawiercie
5.	Ogrodzieniecki Klub Sportowy „BUDOWLANI” w Ogrodzieńcu	ul. Orzeszkowej 14a, 42-440 Ogrodzieniec
6.	Stowarzyszenie Sportów Wodnych i Wędkarskich w Pilicy	ul. 17 Stycznia, 42-436 Pilica
7.	Ludowy Klub Sportowy „WYSOKA” w Wysokiej	ul. Sportowa 1, 42-450 Wysoka
8.	Kolejowy Klub Sportowy „Łazowianka” w Łazach	ul. Wiejska 1, 42-450 Łazy

9.	Klub Sportowy „VIRET” w Zawierciu	ul. Blanowska 40, 42-400 Zawiercie
10.	Ludowy Klub Sportowy „Źródło” w Kromolowie	ul. Browar 7, 42-431 Zawiercie
11.	Klub Sportowy „Budowlani” w Ogrodzieńcu	ul. Orzeszkowej 14a, 42-440 Ogrodzieniec
12.	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „STADION” w Zawierciu	ul. Moniuszki 10, 42-400 Zawiercie
13.	Stowarzyszenie Sympatyków i Miłośników Sportu Wędkarskiego „TROĆ” w Szczekocinach	ul. Senatorska 2, 42-445 Szczekociny
14.	Ludowy Klub Sportowy „SKALNIAK” w Kroczycach	ul. T. Kościuszki 2, 42-425 Kroczyce
15.	Miejski Ludowy Klub Sportowy „SPARTA” w Szczekocinach	ul. Spacerowa 7, 42-445 Szczekociny
16.	Ludowy Klub Sportowy OLIMPIA Włodowice	ul. Krakowska 26, 42-421 Włodowice;
17.	Zawierciańskie Towarzystwo Brydżowe „7 TREFL” w Zawierciu	ul. Wiśniowa 9, 42-400 Zawiercie
18.	Ludowy Klub Sportowy „TRZY KORONY” w Żarnowcu	ul. Miechowska 4, 42-439 Żarnowiec
19.	Gminno-Miejski Ludowy Klub Sportowy „PILICZANKA” w Pilicy	ul. Zamkowa 4b/6, 42-436 Pilica
20.	Ludowe Towarzystwo Sportowe „OSPEL” w Wierbce	ul. Główna 128, 42-436 Pilica
21.	Klub Sportowy „PŁOMIEN” Niegowonice	ul. Szkolna 11, 42-454 Niegowonice
22.	Jurajski Klub Wysokogórski w Rzędkowicach	ul. Jurajska 72, 42-421 Włodowice
23.	Klub Sportowy Giebło	ul. Częstochowska 51, 42-440 Ogrodzieniec
24.	Stowarzyszenie Rekreacyjno- Wędkarskie w Ogrodzieńcu	ul. Ogrodowa 34, 42-440 Ogrodzieniec
25.	Koło Wędkarskie „DWA STAWY” w Goleniowach	ul. Floriańska 27, 42-445 Goleniowy
26.	Klub Sportów Walki ARASHI	ul. Paderewskiego 25b/75, 42-400 Zawiercie
27.	Klub Jeździecki „KRÓLMET” w Zawierciu	ul. Żelazna 63, 42-431 Zawiercie
28.	Klub Sportowy „VIKTORIA” w Zawierciu	ul. Paderewskiego 23a/30, 42-400 Zawiercie
29.	Międzyszkolny Klub Sportowy „DWÓJKA”	ul. Wojska Polskiego 55, 42-400 Zawiercie

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 44. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia zwykłe

lp.	nazwa	adres
1.	Stowarzyszenie Miast Siostrzanych Zawiercie – Shoreview (USA)	ul. Daszyńskiego 2, 42-400 Zawiercie
2.	Stowarzyszenie Miłośników Internetu „Pomorska.Net”	ul. Pomorska 39/55, 42-400 Zawiercie
3.	Stowarzyszenie Komputerowców	ul. Dmowskiego 6/17, 42-400 Zawiercie

	„Wartka”	
4.	Stowarzyszenie Miłośników Zabytków Historycznych Miejsc Martyrologii i Kultu Duchowego w Ogrodzieńcu	ul. Piłsudskiego 7/1, 42-440 Ogrodzieniec
5.	Stowarzyszenie „Wolność i Kapitalizm”	ul. Murarska 11, 42-400 Zawiercie
6.	Stowarzyszenie Obrońców Zwierząt „Koala”	ul. Dmowskiego 3/49, 42-400 Zawiercie
7.	Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków I Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Zawierciu	ul. Ogrodowa 5, 42-421 Włodowice – Rudniki
8.	Stowarzyszenie „Klub Młodego Biznesmena Pomocna Dłoń”	ul. Wierzbowa 16h, 42-400 Zawiercie
9.	Zawierciański Klub Menadżera	ul. Modrzewskiego 27, 42-400 Zawiercie
10.	Stowarzyszenie Krótkofalowców Jury Krakowsko-Częstochowskiej	ul. Broniewskiego 11/49, 42-400 Zawiercie
11.	Stowarzyszenie Właścicieli Działek Rekreacyjnych – Kostkowice	ul. Leśna 37, 42-425 Kostkowice
12.	Stowarzyszenie „Przyjazna Jura”	ul. Ogrodowa 29, 42-421 Rudniki
13.	Mój Ogrodzieniec	ul. Mieszka I 15, 42-440 Ogrodzieniec
14.	Stowarzyszenie „Koalicja”	ul. Wyzwolenia 4/14, 42-450 Łazy

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 45. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Fundacje

lp.	nazwa	adres
1.	Fundacja „Życ na nowo”	ul. Mrzygłodzka 35, 42-400 Zawiercie
2.	Fundacja „Warto Życ”	ul. Nowowiejska 8, 42-400 Zawiercie

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 46. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Kluby Sportowe

lp.	nazwa	adres
1.	Międzyszkolny Klub Sportowy „ZAWIERCIE” w Zawierciu	ul. Daszyńskiego 29/4, 42-421 Zawiercie
2.	Jurajski Ludowy Klub Jeździecki w Udorzu	Udórz 72, 42-439 Żarnowiec
3.	Klub Sportów Ekstremalnych „JURA” w Zawierciu	ul. Parkowa 4/63, 42-400 Zawiercie
4.	Zawierciański Klub JU JITSU MUSUBI RYU	ul. Paderewskiego 30a/8, 42-400 Zawiercie
5.	Klub Sportowy „KORONA” Rokitno Szlacheckie	ul. Szkolna 2, 42-450 Rokitno Szlacheckie
6.	Ludowy Zespół Sportowy w Goleniowach	ul. Strażacka 6, 42-445 Szczekociny-Goleniowy
7.	Zawierciański Klub Sportów Walki „HAMMER KICK”	ul. Rataja 31/9, 42-400 Zawiercie

8.	Miejsko-Gminny Ludowy Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK” Szczekociny	ul. Krakowska 23, 42-455 Szczekociny
9.	Jurajska Szkoła Piłkarska „WARTA ZAWIERCIE”	ul. Szymańskiego 20/21, 42-400 Zawiercie
10.	Klub Sportowy ANIMALS	ul. Żytnia 3, 42-400 Zawiercie

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 47. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Uczniowskie Kluby Sportowe

lp.	nazwa	adres
1.	Uczniowski Klub Sportowy „BYCZKI” przy Zespole Szkół Kolejowych i Ogólnokształcących w Łazach	ul. Fabryczna 1a, 42-450 Łazy
2.	Uczniowski Klub Sportowy „JEDYNKA” przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Łazach	ul. Szkolna 2, 42-450 Łazy
3.	Uczniowski Klub Sportowy przy OPDiR w Górze Włodowskiej	ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice
4.	Uczniowski Klub Sportowy przy Gimnazjum we Włodowicach	ul. Krakowska 13, 42-421 Włodowice
5.	Uczniowski Klub Sportowy „OLIMP” w Porębie	ul. LWP 4, 42-480 Poręba
6.	Uczniowski Parafialny Klub Sportowy w Kidowie	ul. Starowiejska 4, 42-436 Pilica – Kidów
7.	Uczniowski Klub Sportowy „LIDER” w Szczekocinach	ul. Senatorska 22, 42-445 Szczekociny
8.	Uczniowski Klub Sportowy Niegowonice	ul. Szkolna 11, 42-454 Niegowonice
9.	Uczniowski Klub Sportowy „Siódemka” w Pilicy	ul. 17 Stycznia 2a, 42-436 Pilica
10.	Uczniowski Klub Sportowy „TALENT”	ul. Spacerowa 12, 42-425 Szczekociny
11.	Uczniowski Klub Sportowy „OGRODZIENIEC”	ul. Kościuszki 67, 42-440 Ogrodzieniec
12.	Uczniowski Klub Sportowy „JURAJSKA LIGA SIATKÓWKI”	ul. 17 Stycznia 2a, 42-436 Pilica

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 48. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Terenowe jednostki organizacyjne

lp.	nazwa	adres
1.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zawiercie	ul. Sikorskiego 6, 42-400 Zawiercie
2.	Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca Ziemi Zawierciańskiej	ul. Sienkiewicza 1, 42- 400 Zawiercie
3.	Polski Związek Wędkarski, Koło Miejskie Łazy	ul. Brzozowa 7/2, 42-450 Łazy
4.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków,	ul. Wyszyńskiego 3/37, 42-400 Zawiercie

	Koło Zawiercie	
5.	Polskie Towarzystwo Lekarskie	ul. Miodowa 14, 42-400 Zawiercie
6.	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kresowian – Wierzyteli Skarbu Państwa	ul. Huldczyńskiego 18/26, 42-400 Zawiercie
7.	Polski Komitet Pomocy Społecznej, Oddział w Zawierciu	ul. Pastewna 6, 42-400 Zawiercie
8.	Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, Oddział Terenowy w Zawierciu	ul. Blanowska 49, 42-400 Zawiercie
9.	Jurajski Klub Hodowców Gołębi Sportowych	ul. Stawowa 1, 42-454 Niegowonice
10.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych przy CMC Zawiercie S.A.	ul. Okólna 10, 42-400 Zawiercie
11.	Związek Inwalidów Wojennych RP	ul. Sienkiewicza 34, 42-400 Zawiercie
12.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Miejskie w Zawierciu	ul. Apteczna 25, 42-400 Zawiercie
13.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Miejskie Łazy	ul. Kościuszki 3, 42-450 Łazy
14.	Polski Związek Niewidomych, Koło Terenowe w Zawierciu	ul. Sienkiewicza 66, 42-400 Zawiercie
15.	Klub Myśli Politycznej „Dziękania”, Oddział w Zawierciu	ul. Cmentarna 8, 41-400 Zawiercie
16.	Towarzystwo Wiedzy Powszechnej	ul. Leśna 2, 42-400 Zawiercie
17.	Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych, Klub w Zawierciu	ul. Piwna 11, 42-400 Zawiercie
18.	Polski Związek Rencistów i Inwalidów, Oddział w Zawierciu	ul. Sienkiewicza 34, 42-400 Zawiercie
19.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Gminne w Pilicy	ul. Żarnowiecka 46a, 42-436 Pilica
20.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Gminne w Kidowie	Wierzbica 9, 42-436 Pilica;
21.	Polski Komitet Pomocy Społecznej	ul. Krakowska 34, 42-439 Żarnowiec
22.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Gminne w Żarnowcu	ul. Krakowska 34, 42-439 Żarnowiec
23.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Miejsko-Gminne w Ogrodzieńcu	ul. Kościuszki 19, 42-440 Ogrodzieniec
24.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Powiatowy w Zawierciu	ul. Rataja 7, 42-400 Zawiercie
25.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Miejskie w Porębie	ul. Dworcowa 3, 42-480 Poręba
26.	Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых, Oddział Zawiercie	ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 85/28, 42-400 Zawiercie
27.	Wodne Ochotnicze Pogotowie	ul. Wierzbowa 33/12, 42-400 Zawiercie

	Ratunkowe Drużyna Zawiercie	
28.	Koło Miejskie Zawiercie Stowarzyszenie Weteranów Pracy Przymusowej „Służba Polsce” w latach 1948-1955	ul. Piastowska 1, 42-400 Zawiercie
29.	Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce, Koło w Zawierciu	ul. Bohaterów Westerplatte 2, 42-400 Zawiercie

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

Tabela 49. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Koła Gospodyń Wiejskich

lp.	nazwa	adres
1.	KGW Irządze	Irządze 23, 42-446 Irządze
2.	KGW Witów	Witów 141, 42-446 Irządze
3.	KGW Bodziejowice	Bodziejowice 21, 42-446 Irządze
4.	KGW Wilków	Wilków 69, 42-446 Irządze
5.	KGW Zawadka	Zawadka 18, 42-446 Irządze
6.	KGW Wygiełzów	Wygiełzów 123, 42-446 Irządze
7.	KGW Kroczyce	ul. Batalionów Chłopskich 40, 42-425 Kroczyce
8.	KGW Kroczyce	ul. Słowackiego 9 42-425 Kroczyce
9.	KGW Podlesice	Podlesice 61, 42-425 Kroczyce
10.	KGW Ciagowice	ul. 1 Maja 25, 42-450 Ciagowice
11.	KGW Niegowonice	ul. Cmentarna 3, 42-450 Niegowonice
12.	KGW Chruszczobród	ul. Mickiewicza 140, 42-450 Chruszczobród
13.	KGW Rokitno Szlacheckie	ul. Szkolna 3, 42-450 Rokitno Szlacheckie
14.	KGW Grabowa	ul. Strażacka 11a, 42-450 Grabowa
15.	KGW Chruszczobród Piaski	Piaski 69, 42-450 Chruszczobród
16.	KGW Turza	ul. Sobieskiego, 42-450 Turza
17.	KGW Podzamcze	ul. Wojska Polskiego 20, 42-440 Ogrodzieniec
18.	KGW Kolonia – Ryczów	ul. Turystyczna 31, 42-440 Ogrodzieniec
19.	KGW Ryczów	ul. Ogrodzieniecka 31, 42-440 Ogrodzieniec
20.	KGW Kielkowice	Kielkowice, ul. Turystyczna 103, 42-440 Ogrodzieniec
21.	KGW Poręba – Niwki	ul. Krótka 4, 42-480 Poręba
22.	KGW Złożeniec	Złożeniec 55, 42-436 Pilica
23.	KGW Pilica	ul. Krakowska 18, 42-436 Pilica
24.	KGW Sławniów	Sławniów, ul. Długa 102, 42-436 Pilica
25.	KGW Dobra	Dobra 38, 42-436 Pilica
26.	KGW Kleszczowa	Kleszczowa 14, 42-436 Pilica
27.	KGW Wierzbica	Wierzbica 35, 42-436 Pilica
28.	KGW Dobraków	Dobraków 116, 42-436 Pilica
29.	KGW Przychody	Przychody 46, 42-436 Pilica
30.	KGW Kidów	Kidów, ul. Słoneczna 22, 42-436 Pilica
31.	KGW Siadcza	Siadcza 50, 42-436 Pilica
32.	KGW Szyce	Szyce, ul. Kościuszki 73, 42-436 Pilica
33.	KGW Sierbowice	Sierbowice 9, 42-436 Pilica
34.	KGW Smoleń	Smoleń 56a, 42-436 Pilica
35.	KGW Ołudza	Ołudza 44, 42-445 Szczekociny
36.	KGW Drużykowa	Drużykowa 125, 42-445 Szczekociny
37.	KGW Rokitno	Rokitno 255, 42-445 Szczekociny
38.	KGW Wólka Ołudзка	Wólka Ołudзка 47, 42-445 Szczekociny
39.	KGW Tęgobórz	Tęgobórz 5, 42-445 Szczekociny

40.	KGW Siedliska	Siedliska 64, 42-445 Szczekociny
41.	KGW Starzyny	Starzyny 140, 42-445 Szczekociny
42.	KGW Przylęk	Szyszki 5, 42-445 Szczekociny
43.	KGW Brzostek	Brzostek 79, 42-445 Szczekociny
44.	KGW Goleniowy	Goleniowy ul. Strażacka, 42-445 Szczekociny
45.	KGW Bonowice	Bonowice 29, 42-445 Szczekociny
46.	KGW Grabiec	Grabiec 83, 42-445 Szczekociny
47.	KGW Włodowice	ul. Dolna 23, 42-421 Włodowice
48.	KGW Rzędkowice	ul. Jurajska 79, 42-421 Rzędkowice
49.	KGW Kromolów	ul. Piaskowa 9a, 42-400 Kromolów
50.	KGW Żerkowice	ul. Jurajska 128, 42-431 Żerkowice
51.	KGW Bzów	ul. Korzenna 165, 42-400 Zawiercie
52.	KGW Łośnice	ul. Kolorowa 19, 42-400 Łośnice
53.	KGW Karlin	ul. Głęboka 3, 42-400 Karlin
54.	KGW Marciszów	ul. Myśliwska 31, 42-400 Marciszów
55.	KGW Żarnowiec	ul. Kościuszki 3, 42-439 Żarnowiec
56.	KGW Poryczany	Poryczany 105, 42-439 Żarnowiec
57.	KGW Łany Średnie	Łany Średnie 26, 42-439 Żarnowiec
58.	KGW Łany Wielkie	Łany Wielkie 83a, 42-439 Żarnowiec
59.	KGW Łany Małe	Łany Małe 41, 42-439 Żarnowiec
60.	KGW Brzeziny	Brzeziny 1, 42-439 Żarnowiec
61.	KGW Małoszyce	Małoszyce 21, 42-439 Żarnowiec
62.	KGW Chlina	Chlina 181, 42-439 Żarnowiec
63.	KGW Jeziorowice	Jeziorowice 38, 42-439 Żarnowiec
64.	KGW Otoła	Otoła 3, 42-439 Żarnowiec
65.	KGW Wola Libertowska	Wola Libertowska 39, 42-439 Żarnowiec
66.	KGW Udórz	Udórz 33, 42-439 Żarnowiec

Dane Starostwa Powiatowego w Zawierciu.

13. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu powiatu i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie;

- dzieci, młodzież i rodzina;
- uzależnienia;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe.

Kwestia osób bezrobotnych	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości • aktywność osób bezrobotnych długotrwale w podnoszeniu kwalifikacji • współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi spoza powiatu pomagającymi osobom bezrobotnym 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoka skala i natężenie bezrobocia • występowanie wysokiego bezrobocia długotrwałego wśród kobiet i mężczyzn • występowanie wysokiego bezrobocia długotrwałego na obszarach wiejskich powiatu • zjawisko dziedziczenia bezrobocia • niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych • niewystarczające przygotowanie pracowników ośrodków pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi • brak w powiecie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym • brak lokalnych przedsięwzięć wartych upowszechnienia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie lokalnych i regionalnych działań skierowanych do długotrwale bezrobotnych • współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych • przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy między władzami powiatu a organizacjami pozarządowymi • wzrost mobilności geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost bezrobocia długotrwałego oraz zjawiska dziedziczenia bezrobocia • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych • brak powiązania programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji • niska mobilność zawodowa • mała dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich • występowanie w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem zjawiska osłabienia instytucji rodziny • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • aktywność w poszukiwaniu środków pozabudżetowych • prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny • aktywne działanie pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży • istnienie sprzyjających warunków do prowadzeniu skutecznej pracy socjalnej • prowadzenie działalności w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi • propagowanie idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży • istnienie placówek resocjalizacyjnych • dobra komunikacja pomiędzy pracownikami sfery samorządowej a przedstawicielami sektora pozarządowego • wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • brak dostatecznej ilości środków finansowych • niedostateczna liczba specjalistów do pracy z rodziną • niedysponowanie analizami potrzeb dzieci i młodzieży • niedostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • brak współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży • niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie • deficyt placówek dla nieletnich i samotnych matek z dziećmi
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobra współpraca między placówkami oświatowo-wychowawczymi a rodziną • prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych • oferta szkoleń zawodowych dla kadry pracującej z dziećmi, młodzieżą i rodziną • członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny • sprzyjające udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży przeniesienie części uprawnień władzy centralnej na lokalne organy władzy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające środki publiczne na pomoc rodzinom, dzieciom i młodzieży • występowanie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności • zjawiska rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej • występowanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie, ubóstwa • niewystarczająca opieka medyczna w szkołach • małe znaczenie organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży • brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie

Kwestia osób uzależnionych	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie bazy leczenia odwykowego • istnienie dobrze przygotowanej bazy lokalowej • dysponowanie miejscami pobytu dla ofiar przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający stan zatrudnienia w lecznictwie • ograniczona wymiana doświadczeń i informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się uzależnieniami • słaby przepływ informacji pomiędzy

<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi • istnienie organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi, z którymi współpracują władze lokalne i regionalne 	<p>organizacjami działającymi w obszarze uzależnień</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewielki udział społeczności lokalnych w działaniach pomocowych • ograniczona współpraca z Kościołem na polu niesienia pomocy osobom uzależnionym
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom • ograniczone możliwości sprostania potrzebom osób uzależnionych • brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy • niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych • niedostateczny dostęp osób uzależnionych do informacji o możliwych formach pomocy • zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności zachodzące w społeczeństwie

Kwestia osób bezdomnych	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności • niestosowanie podziału na bezdomnych swoich i obcych • informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach pomocy • istnienie stacjonarnej struktury dla bezdomnych • funkcjonowanie organizacji pozarządowych niosących pomoc bezdomnym 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie problemu bezdomności • trudność w określeniu liczby bezdomnych oraz miejsc ich grupowania się • brak działań zapobiegających bezdomności • niedostateczne zaangażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych • niedysponowanie indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności • brak standaryzowanych usług dla bezdomnych • brak infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności • brak współdziałania z różnymi podmiotami w ramach pomocy bezdomnym • nieumiejętne komunikowanie się z mediami w sprawach bezdomności
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatek programów budownictwa socjalnego • niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych • ograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym • istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych

	<ul style="list-style-type: none"> • brak współpracy instytucji samorządowych i rządowych z organizacjami pozarządowymi • nieobiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności
--	---

Kwestia osób starszych

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobry dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej • profesjonalne przygotowanie kadry w dziedzinie spraw osób starszych • prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej • wykorzystywanie w pracy opracowań społecznych • funkcjonowanie małych form pomocy społecznej dla osób starszych • dobry dostęp do domów pomocy społecznej; malejąca liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS-ie • wydłużenie średniego czasu trwania życia • brak zmiany modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową • możliwość realizowania się osób starszych w organizacjach samopomocowych • wykorzystanie pomocy wolontariuszy świadczących pomoc osobom starszym 	<ul style="list-style-type: none"> • brak określonego standardu usług dla ludzi starszych • niewystarczająca liczba osób zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej zajmujących się problematyką osób starszych • niski poziom życia osób starszych • wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu • wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej w wieku poprodukcyjnym • marginalizacja problemów osób starszych • ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej • niski poziom życia osób starszych • ograniczona działalność służąca poprawie sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak problemu ujawniających się enklawy starości • niewystępowanie wśród osób starszych patologii społecznej • wysoka świadomość społeczna dotycząca osób starszych • podmiotowe traktowanie osób starszych • szkolenia dla kadry realizującej pomoc osobom starszym • dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej • wpływ postępu w medycynie na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób samotnych • niedostosowana do potrzeb osób starszych infrastruktura • niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych • migracja ludzi młodych na inne tereny • występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych • niedostateczna koordynacja działań podmiotów świadczących usługi na rzecz osób starszych • brak promocji zdrowia osób starszych • niesprzyjająca osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju

Kwestia osób niepełnosprawnych

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • postęp w likwidowaniu barier architektonicznych w środowisku lokalnym • funkcjonowanie w sferze 	<ul style="list-style-type: none"> • niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych • niedostateczne rozpoznanie potrzeb osób

niepełnosprawności różnorodnych organizacji pozarządowych, z którymi współpracują instytucje samorządowe	niepełnosprawnych w kontekście środowiska lokalnego <ul style="list-style-type: none"> • nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym • niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi • niedostateczna baza rehabilitacyjna • nierozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych • brak zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocową • występowanie barier utrudniających udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym • mała aktywność działania organizacji pozarządowych • nieodpowiedni przepływ informacji między podmiotami pomocowymi
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym • upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw • współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> • nieskuteczna i niewystarczająca edukacja o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych • nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych • niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju • wzrastające zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne

Rozwój kadr i służb pomocowych

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie wyspecjalizowanych pracowników pomocy społecznej oraz pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami • prowadzenie przez pracowników działań socjalnych z rodziną • dobry dostęp do placówek oświatowych kształcących pracowników socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca ilość kadry przygotowującej wnioski o środki unijne • niewykorzystanie potencjału zawodowego i naukowego pracowników • przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań
szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej • stałe doskonalenie kwalifikacji zawodowych przez kadre pomocy społecznej • współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające finansowanie pomocy społecznej • nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie wykwalifikowanej kadry w systemie pomocy społecznej • niewystarczająca liczba specjalistów (np. psycholog, prawnik) zatrudnionych w sektorze pomocy społecznej

Poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dostęp do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej • istnienie terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych • budowa nowych mieszkań komunalnych i socjalnych • dysponowanie dobrze rozwiniętą siecią telekomunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne dofinansowanie oświaty i nauki • brak wystarczającej bazy zabezpieczającej potrzeby społeczne: rozwiniętej sieci placówek oświatowych i ochrony zdrowia oraz rozbudowanego zaplecza kulturalnego • niewystarczający dostęp do opieki medycznej • zła sytuacja mieszkaniowa mieszkańców powiatu; niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych • słabo rozwinięta infrastruktura komunalna oraz sieć komunikacyjna
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostępność szkół ponadgimnazjalnych, wyższych i szkół językowych • wzrastający poziom wykształcenia mieszkańców • korzystne dla komunikacji położenie regionu • rozwijanie agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zagospodarowywania akwenów dla celów turystycznych • niepełne wykorzystywanie nowych źródeł energii i baz surowcowych • występowanie zagrożeń powodziowych • brak przemysłu wysokich technologii • występowanie uciążliwego dla środowiska naturalnego transportu i przemysłu • brak dobrych powiązań sieci dróg lokalnych z krajowymi

14. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego obejmowała kilkanaście zagadnień i pozwoliła wskazać poniżej przedstawione obszary problemowe.

Zmiany demograficzne, problem starzenia się ludności

Zachodzące procesy demograficzne w istotny sposób wpływają na sytuację społeczno-ekonomiczną ludności. Prognozy w tym zakresie zapowiadają dalsze wydłużanie się przeciętnego trwania życia, co – przy niskim poziomie dzietności – będzie miało odzwierciedlenie w niekorzystnych zmianach w strukturze wiekowej ludności. W perspektywie najbliższych dwudziestu kilku lat nastąpi bowiem gwałtowny proces starzenia się społeczeństwa.

Prognozy te korespondują z prognozą sytuacji demograficznej powiatu zawierciańskiego. Od kilku lat odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w powiecie ulega zmniejszeniu (na koniec 2009 roku wynosił 16,7%), powiększa się natomiast grupa seniorów, coraz liczniej zasilana przez osoby kończące aktywność zawodową. Na koniec 2009 roku problem starzenia się mieszkańców w największym stopniu dotyczył mieszkańców gmin Irządze i Pilica, w których osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły odpowiednio 22,8 i 20,4% ogółu ludności. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb osób starszych oferty usług społecznych, w tym pomocy materialnej i rzeczowej, usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego.

Niepelnosprawność

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. W 2002 roku wśród 21.961 mieszkańców powiatu zawierciańskiego będących w wieku poprodukcyjnym, 7.584 osoby, czyli 34,5% było dotkniętych niepełnosprawnością. W 2008 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w powiecie skorzystało 2.245 osób w rodzinach. Była to czwarta, co do liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia. Piątą była długotrwała lub ciężka choroba. Z tego powodu z pomocy społecznej skorzystały w 2008 roku 1.292 osoby w rodzinach.

Nie ulega wątpliwości, że w związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne łamanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i w porozumiewaniu się, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację powrót, przynajmniej części osób niepełnosprawnych, na rynek pracy.

Rodzina, sytuacja dziecka

Analizując sytuację rodzin mieszkających w powiecie zawierciańskim należy zwrócić uwagę na trudności finansowe, które w istotny sposób utrudniają im funkcjonowanie. Tymczasem trwałość więzów rodzinnych może przyczynić się do amortyzacji wielu bolączek i to nie tylko poprzez pomoc finansową czy też rzeczową. W polskim systemie niedostatecznego zabezpieczenia społecznego, rodzina stanowi jedno z najskuteczniejszych ogniw sieci bezpieczeństwa socjalnego. Dzięki oparciu jednostki w rodzinie realne jest jej funkcjonowanie w stabilnym systemie wartości i zachowanie przez nią godności. Na podstawie obiektywnych danych można wnioskować o sytuacji współczesnych rodzin i skutkach doświadczanych przez nie trudności. W okresie transformacji wiele nowych doświadczeń przypadło w udziale polskim rodzinom i wielokrotnie wpłynęły one na pogorszenie bądź poprawę jakości ich życia. Wśród tendencji negatywnych należy przede wszystkim wymienić:

- brak bezpieczeństwa ekonomicznego, na które rzutują: rosnące koszty utrzymania, zmuszające członków wielu rodzin do podejmowania dodatkowego zatrudnienia, co niekorzystnie odbija się na funkcjonowaniu rodzin (szczególnie w sferze opiekuńczo-wychowawczej), niepewność na rynku pracy, niemożność nabycia i utrzymania mieszkania związana z niedorozwojem budownictwa, w tym z brakiem lokali socjalnych i komunalnych (na bariery w tym zakresie napotykają szczególnie młode małżeństwa);
- duża liczba zachowań patologicznych i niepożądanych społecznie. Zjawiska takie jak przemoc fizyczna w rodzinie, moralne i psychiczne znęcanie się nad członkami rodziny, nadużywanie alkoholu mogą być przyczyną, jak również skutkiem innych niekorzystnych zdarzeń i procesów. Prowadzą do osłabienia więzi rodzinnych, a nawet do rozpadu małżeństw. W związku z powyższym należy rozwijać ofertę poradnictwa rodzinnego.

W działaniach samorządu powiatu zawierciańskiego szczególne znaczenie powinny mieć inicjatywy zabezpieczające sytuację dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca na instytucjonalną (domy dziecka). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu prowadzi w tym zakresie przemyślaną politykę. Poza organizowaniem opieki w rodzinach zastępczych i udzielaniem im wsparcia, propaguje bowiem ideę rodzicielstwa zastępczego. Przejawami tego rodzaju działalności w 2008 roku były: zorganizowany dla rodzin zastępczych Bal Karnawałowy, w którym uczestniczyło ponad 100 osób (impresa stała się

doskonałą okazją do zintegrowania środowiska rodzin zastępczych), oraz obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, w ramach których odbyło się seminarium poświęcone tej idei oraz zorganizowano piknik na Zamku Ogrodzieniec w Podzamczu (wzięli w nim udział zaproszeni goście; miał miejsce poczęstunek dla rodzin, były występy artystyczne, konkursy dla dzieci, wspólna zabawa). W 2009 roku w balu dla rodzin zastępczych uczestniczyło 190 osób, a Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego odbyły się nad Zalewem Mitrega w Łazach.

Ubóstwo i bezrobocie, problemy zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz przestępczością

Pomimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również relatywnych. Oznacza to, że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb oraz że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie. Długotrwałe ubóstwo (ubóstwo było w 2008 roku głównym powodem korzystania z pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim – 6.298 osób w rodzinach) wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Często może oznaczać rezygnację z zakupu nawet niezbędnych dóbr typu lekarstwa czy przybory szkolne, a w rezultacie powoduje pogłębianie się trudności, które wymagają kolejnych nakładów finansowych (np. kolejne lekarstwa przy niezaleczonych chorobach lub korepetycje dla dziecka). Brak możliwości rekompensowania kolejnych potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może prowadzić do powstawania następnych niekorzystnych zjawisk: alkoholizmu, przemocy w rodzinie, osłabienia więzi rodzinnych czy nawet przestępczości. Szczególne niepokojącym następstwem tego zjawiska jest dziedziczenie biedy.

Łagodzeniem problemu ubóstwa zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na poziomie gminnym, ale konieczne jest ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach.

Problem ubóstwa częstokroć wiąże się z pozycją członków rodziny na rynku pracy, która to z kolei silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych i relacje wewnątrz rodzin. Wśród problemów społecznych wymienianych przez respondentów w badaniach przeprowadzonych na potrzeby strategii, na pierwszym miejscu stawiany był kompleks problemów wynikających z funkcjonowania członków rodzin na rynku pracy. Nie

tylko w subiektywnym odczuciu bezrobocie znalazło się na pierwszym miejscu w hierarchii problemów (45% wskazań). Również obiektywne wskaźniki wskazują na rangę tego problemu – bezrobocie było drugim powodem korzystania z pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim (5.586 osób w rodzinach). Warto w tym miejscu odnotować jeszcze jedną obserwację. W latach 2007-2009 udział kobiet wśród bezrobotnych w powiecie zmniejszał się z roku na rok: w 2007 roku stanowiły one 55% ogółu osób pozostających bez pracy, rok później – 53,6%, a w 2009 roku 47,9%.

Odrębna kategoria problemów dotyczy poszczególnych grup społecznych, które z racji niekorzystnie toczących się kolei losu, czynników mniej lub bardziej zawinionych doświadczają szczególnie silnej ekspozycji na zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W powiecie zawierciańskim można zidentyfikować m.in. następujące grupy znajdujące się w trudnej sytuacji: rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy, rodziny z osobami niepełnosprawnymi, dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Integracja tych grup wymaga wdrażania przemyślanych, kompleksowych programów, które będą uwzględniały specyfikę członków danej grupy.

Aktywność społeczna i obywatelska

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnych społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz jakość kadr i służb pomocowych. Samorząd powiatu zawierciańskiego powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Nie należy równocześnie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych, m.in. przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły do opracowania założeń polityki powiatu zawierciańskiego na lata 2011-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020, jest następująca:

**Powiat Zawierciański – miejsce godnego i bezpiecznego życia mieszkańców,
dzięki systemowym działaniom podejmowanym we współpracy
władz lokalnych i partnerów społecznych**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Cel strategiczny 1.:

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.
2. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością.
3. Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Wspieranie rodzin biologicznych w środowisku zamieszkania oraz udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu problemów, w tym opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności poprzez współpracę z gminnymi jednostkami pomocy społecznej.
2. Zintensyfikowanie i rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami.
3. Zapewnienie rodzinom szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w powiecie ośrodka wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i samotnych kobiet w ciąży.
5. Opracowywanie i realizowanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej poprzez stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.
7. Propagowanie rozwoju opieki żłobkowej i przedszkolnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Budowa systemu wczesnej interwencji dla rodzin dzieci niepełnosprawnych.
2. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich oraz wyposażenie szkół w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) i programy nauczania.

3. Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, logopedycznego) dla dzieci i młodzieży.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych.
5. Rozwijanie sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych m.in. poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego oraz likwidowanie barier architektonicznych.
7. Zapewnienie rodzinom dzieci niepełnosprawnych szerszego dostępu do poradnictwa.
8. Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz zwiększanie do nich dostępu.
9. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w powiecie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie procesu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez wykorzystanie możliwości ustawowych oraz angażowanie wychowanków do udziału w różnego rodzaju programach i projektach, w tym unijnych.
2. Wspieranie pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w uzyskaniu kompetencji społecznych, w tym zawodowych.
3. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z dziećmi usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.
4. Określenie potrzeb w zakresie mieszkań chronionych dla osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz możliwości ich zabezpieczenia; podejmowanie współpracy na tym polu z samorządami gminnymi.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020 (przyjęcie jako priorytetu utworzenie ośrodka wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i samotnych kobiet w ciąży).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Edukacji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Usług Opiekuńczo-Wychowawczych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego, Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego, szkolne schroniska młodzieżowe, Młodzieżowy Ośrodek Twórczości, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, placówki przedszkolne, oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, żłobki, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju. W momencie wystąpienia kryzysu w rodzinie, system przyjmuje funkcje ratownicze i opiekuńcze, nie pozostawiając rodziny i dziecka z własnymi problemami. Wspiera on także osoby usamodzielniane.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych przez OPS-y wsparciem, w tym liczba rodzin objętych pracą socjalną,

- liczba punktów poradnictwa,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba matek z małoletnimi dziećmi i samotnych kobiet w ciąży objętych pomocą w ramach ośrodka wsparcia,
- liczba opracowanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba rodzin zastępczych,
- liczba żłobków i placówek przedszkolnych,
- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba doposażonych placówek oświatowych,
- liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- liczba zajęć edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych,
- liczba rodzin dzieci niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka,
- liczba dzieci usamodzielnianych objętych pracą socjalną, wsparciem pieniężnym i rzeczowym oraz pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
- liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia,
- liczba potrzebnych i dostępnych mieszkań chronionych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 2.:

Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy (w szczególności osobom młodym w wieku 18-34 lata i osobom powyżej 45 lat) poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i informację zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.
2. Podejmowanie przez Powiatowy Urząd Pracy współpracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez przyznawanie i wypłacanie przez Powiatowy Urząd Pracy zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia oraz udzielanie przez Ośrodki Pomocy Społecznej pomocy społecznej z tytułu bezrobocia.
4. Tworzenie w powiecie podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, centra integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej).
5. Tworzenie w gminach powiatu mieszkań socjalnych.
6. Dostosowywanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie, szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego.
7. Udzielanie przez Powiatowy Urząd Pracy pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe i informację zawodową.

8. Promowanie powiatu w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod pozarolniczą działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
9. Opracowywanie i realizacja przez instytucje integracji i pomocy społecznej oraz rynku pracy projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Pracy.
10. Podnoszenie jakości obsługi osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy poprzez organizowanie szkoleń dla jego pracowników oraz zintegrowanie systemu informatycznego, pozwalający w łatwy i szybki sposób pozyskać informację o wolnych miejscach pracy oraz nawiązać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.
11. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
3. Współpraca z gminami w prowadzeniu profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
5. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
6. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
7. Prowadzenie w gminach powiatu poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8. Powoływanie w gminach powiatu zespołów interdyscyplinarnych ds. przemocy w rodzinie.
9. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Edukacji, Wydział Rozwoju i Promocji Powiatu, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego, Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, Fundusz Pracy, PFRON, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Wzrost liczby osób zaktywizowanych. Wzrost liczby inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Podniesienie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy. Efektem

realizacji działań powinien być również sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w powiecie,
- liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez Powiatowy Urząd Pracy,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba działających podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba pracodawców, którym Powiatowy Urząd Pracy udzielił wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba pracowników Powiatowego Urzędu Pracy objętych szkoleniami,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba zespołów interdyscyplinarnych oraz liczba osób objętych ich oddziaływaniem,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodka interwencji kryzysowej.

Cel strategiczny 3.:

Zwiększenie udziału osób starszych i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie osób starszych oraz współpraca z gminami w zakresie zapewnienia im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
2. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych, w tym poprawianie dostępności i jakości usług opiekuńczych, tworzenie klubów seniora, rozszerzenie oferty Dziennego Domu Pomocy Społecznej.
3. Tworzenie w powiecie mieszkań chronionych dla osób starszych.
4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w powiecie zakładu opiekuńczo-leczniczego.
5. Podnoszenie jakości usług w funkcjonującym w powiecie Domu Pomocy Społecznej.
6. Zwiększenie dostępu osób starszych do informacji o możliwych formach wsparcia poprzez zapewnienie usług informacyjno-doradczych.

7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z kościołem.
8. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze w codziennym życiu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dofinansowań do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny, do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier funkcjonalnych osób niepełnosprawnych.
3. Zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w sporcie, kulturze i turystyce.
4. Tworzenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w powiecie wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.
6. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach poprzez usługi informacyjno-doradcze, wykorzystanie sieci Internet, rozpowszechnianie ulotek.
7. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej.
8. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do różnorodnych form poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego, prawnego i zawodowego.
9. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i wyposażaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych; wskazywanie im korzyści wynikających z zatrudnienia tych osób.
10. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w powiecie zakładu aktywności zawodowej.
11. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz z kościołem.
12. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących świadczyć pomoc osobom niepełnosprawnym.
13. Zwiększenie oferty usług rehabilitacji zdrowotnej.
14. Rozwój usług doraźnych na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym asystentów osób niepełnosprawnych, usług transportowych itp.
15. Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020 (przyjęcie jako priorytetu utworzenie zakładu opiekuńczo-leczniczego oraz wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym Powiatowy Urząd Pracy, Dom Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej, Dzienny Dom Pomocy Społecznej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Warsztaty Terapii Zajęciowej, placówki służby zdrowia, placówki kulturalne, lokalni pracodawcy, organizacje pozarządowe, w tym prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, w tym PFRON i Fundusz Pracy, fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji celu:

Zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym. Podniesienie jakości świadczonych im usług. Ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia. Zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych. Rozszerzenie wolontariatu.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,

- liczba osób objętych ofertą klubów seniora i Dziennego Domu Pomocy Społecznej,
- liczba mieszkań chronionych,
- liczba osób przebywających w zakładzie opiekuńczo-leczniczym,
- liczba osób przebywających w Domu Pomocy Społecznej,
- liczba punktów informacyjno-doradczych,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze i turystyce,
- liczba grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego,
- liczba przedsięwzięć w zakresie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem specjalistycznym,
- liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.
- liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne i poszukujące pracy,
- liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych,
- liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z poradnictwa zawodowego,
- liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z instrumentów rynku pracy (szkolenia, staże, prace interwencyjne),
- liczba osób, które skorzystały ze środków PFRON.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w powiecie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie, turnieje).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w powiecie.

4. Podejmowanie przez jednostki powiatowe i gminne oraz mieszkańców powiatu współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.
7. Opracowanie i realizacja Strategii Bezpieczeństwa Powiatu Zawierciańskiego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne jednostki organizacyjne powiatu, w tym placówki oświatowe szczebla ponadgimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym przestępstw nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,

- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5.:

Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cele operacyjne:

1. Podniesienie jakości usług administracji samorządowej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Rozwijanie kadr pomocy społecznej w powiecie i w gminach, m.in. poprzez zwiększenie liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS-ach do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Ustawiczne doszkalcenie kadr administracji samorządowej.
3. Świadczenie doradztwa metodycznego dla kierowników i pracowników jednostek pomocy społecznej z powiatu.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w powiecie i w gminach wchodzących w jego skład poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
6. Upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet.
7. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie procedur załatwiania spraw obywatelskich.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także na poziomie gminnym).
2. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet powiatu źródeł finansowania.
3. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w powiecie inkubatora organizacji pozarządowych, którego celem będzie wszechstronne wsparcie organizacji pozarządowych, grup inicjatywnych prowadzących działalność prospołeczną oraz podmiotów ekonomii społecznej.
4. Zachęcanie mieszkańców powiatu do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020 (przyjęcie jako priorytetu utworzenie inkubatora organizacji pozarządowych).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Starosta Powiatu, Rada Powiatu, Starostwo Powiatowe: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Spraw Obywatelskich Zarządzania Kryzysowego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne powiatowe jednostki pomocy społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodki pomocy społecznej i inne gminne jednostki pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (powiatowy, gminne, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Efekty realizacji działań:

Profesjonalna kadra pomocy społecznej. Wysoka jakość świadczonych usług. Zróżnicowane formy współpracy z silniejszym sektorem pozarządowym. Większa aktywność mieszkańców powiatu, wzrost świadomości własnych możliwości i potencjału (wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra administracji samorządowej,
- liczba osób, które ukończyły specjalizację w zawodzie pracownika socjalnego,
- liczba nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba jednostek pomocy społecznej, które poszerzyły ofertę świadczonych usług oraz liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi nawiązano współpracę,
- liczba wspieranych przez samorządy organizacji pozarządowych,

- liczba organizacji pozarządowych wspieranych przez inkubator organizacji pozarządowych,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba wolontariuszy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu. Działania te będą podejmowane

przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem starosty, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem starosty.

Zespół oceniający strategię będzie ocenił poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w powiecie prześle staroście i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców powiatu oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby

umożliwiający opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020 stanowią następujące programy:

- Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych,
- Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie,
- Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy,
- Program Współpracy Powiatu Zawierciańskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym i niższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w powiecie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Podział administracyjny powiatu na koniec 2009 roku

Tabela 2. Ludność w poszczególnych gminach powiatu na koniec 2009 roku

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności powiatu w latach 2007-2009

Tabela 4. Struktura wiekowa ludności poszczególnych gmin powiatu w 2009 roku

Tabela 5. Ruch naturalny ludności powiatu w latach 2007-2009

Tabela 6. Ruch migracyjny ludności powiatu w latach 2007-2009

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w powiecie w latach 2007-2009

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w powiecie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2009 roku

Tabela 9. Bezrobotni w powiecie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

Tabela 10. Bezrobotni w gminach powiatu na koniec 2009 roku

Tabela 11. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2007-2009

Tabela 12. Bezrobotni w powiecie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 13. Bezrobotni w powiecie na koniec 2009 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe powiatu w latach 2006-2008

Tabela 15. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w powiecie w latach 2007-2009

Tabela 16. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminach powiatu w latach 2007-2009

Tabela 17. Placówki oświatowo-wychowawcze w powiecie w roku szkolnym 2008/2009

Tabela 18. Jednostki służby zdrowia prowadzone przez powiat w 2009 roku

Tabela 19. Wybrane przestępstwa kryminalne stwierdzone w powiecie w 2009 roku

Tabela 20. Stan zatrudnienia w OPS-ach w powiecie na koniec 2008 roku

Tabela 21. Środki finansowe wydatkowane przez OPS-y na pomoc społeczną w 2008 roku

Tabela 22. Beneficjenci pomocy społecznej w gminach powiatu w 2008 roku

Tabela 23. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w gminach powiatu w 2008 roku

Tabela 24. Stan zatrudnienia w PCPR-ze oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2008 roku

Tabela 25. Środki finansowe wydatkowane przez PCPR na realizację zadań w latach 2006-2008

Tabela 26. Rodziny zastępcze w powiecie w latach 2006-2008

Tabela 27. Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2006-2008

Tabela 28. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2006-2008

Tabela 29. Dzieci usamodzielniane w powiecie w latach 2006-2008

Tabela 30. Osoby z powiatu skierowane do DPS-ów w latach 2006-2008

Tabela 31. Osoby z powiatu przebywające i oczekujące na umieszczenie w DPS-ach w latach 2006-2008

Tabela 32. Diagnozy przeprowadzone przez PPP w Zawierciu w roku szkolnym 2007/2008

Tabela 33. Formy pomocy udzielonej przez PPP w Zawierciu dzieciom i młodzieży oraz nauczycielom, rodzicom i wychowawcom w roku szkolnym 2007/2008

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w gminach powiatu w 2002 roku

Tabela 35. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w powiecie w 2002 roku

Tabela 36. Osoby niepełnosprawne w powiecie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Tabela 37. Osoby niepełnosprawne w powiecie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną w powiecie w latach 2006-2008

Tabela 39. Zakres rehabilitacji społecznej w powiecie w latach 2006-2008

Tabela 40. Dofinansowanie rehabilitacji zawodowej w powiecie w latach 2006-2008

Tabela 41. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia rejestrowe

Tabela 42. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia pożytku publicznego

Tabela 43. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia kultury fizycznej

Tabela 44. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Stowarzyszenia zwykłe

Tabela 45. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Fundacje

Tabela 46. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Kluby Sportowe

Tabela 47. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Uczniowskie Kluby Sportowe

Tabela 48. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Terenowe jednostki organizacyjne

Tabela 49. Organizacje pozarządowe w powiecie w 2009 roku – Koła Gospodyń Wiejskich

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców powiatu

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w powiecie

Wykres 3. Bariery i problemy w sposób najistotniejszy ograniczające możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w powiecie

Wykres 4. Grupy „szczególnej troski” w powiecie